BREVIS TRACTATVS

DE IVRE ELIGENDI MINISTROS ECCLESIÆ, ET PRAESERTIM SVMmum Pontificem.

In quo sacræ scripturæ, traditionum, conciliorum Ecclesiæ, Sanctorum Patrum, nec non historiarum auctoritatibus fides Catholica defenditur, & explicatur.

AVCTORE F. IOAN. Paulo Donato, Carmelitano, Theologo Bonon.

Et in cathedrali Casalensi sacræ Theologiæ Lectore Publico.

TAVRINI.
Apud Franciscum Laurentinum.
M D L X X X I I.

VESPESIANO
CONZAGAE
COLVMNAE
In magna Italorum Dynaſtia,
Sablonate Duci Eccellentiß. & humaniß. Principi antiquis Heroibus coæquando fide pietate religione orthodoxa celeberrimo domino ſuo colendiß.
F. Ioannes Paulus Donatus Carmelita. S. P. D.

T S I de innata illa tua eccellẽtiſs. veſpaſiane apud que omnes peruulgta humanitate atq; cle-

 mentia

mētia mihi videar oĩa posse polli ceri, quæ ab optimis ac prudētissimis Principibus viro Religioni ascripto sunt expectanda, ex eo tamen quòd frequentissime, cuique optime in qualibet scientia præcellenti, vt scilicet eius scripta carpantur ac villicentur euenire solet cùm facile futurum sperare laborem hunc meum, & si candido susceptum animo, fore qui morderent, & insectarentur, non subticendum putaui cur constantissime ab ipso operis initio in ea perseuerauerim opinione, vt tuo potiùs sub Augusto, nomine quàm ecclesiastici principis ederetur in Lucem. Nec me latebat mihi de iurisdictione disserenti multos forte cùm

sto

stomacho obiecturos proprium hoc Iurisconsultorum non etiam Theologi munus vocitari. Ego tamen longe à Lysandro recedens qui veritatem nihilo mendacio meliorem, & iustè vulpina pelle vti posse vbi Leonina non sufficiebat affirmare ausus est, iuxta Diui Petri sententiam horũ omnium causas in medium proferam. Cum in te Illustriss & Excellentiß. Princeps veram religionem cum sæculari imperio arctissime cumulatam quinimo æmulam Platonici illius Androgini ab omnibus intellexiße cur mihi non persuaderem alterum te Aegiptum regem sacra ac profana moderantem me vrgere: hoc tibi opus, Ut nulla mora in-

terposita consecrarem? In aliud vero tempus reijcerem tenuis aquæ riuulo oceanum locupletare vastissimum? Quid verò si præsentium temporum respiciamus infelicitatem dum ab impijssimis hæreticis passim omnia pessundantur nec verbis, & auctoritatibus quinimo nec rationibus (& tamen homo animal esse deberet rationale) quamuis adamantinis in etiam redire cogi possunt unde vi ferro igne, & acerbissimis Flagris compellendi sunt: quæ tutior ac certior uia quàm secularium Principum auctoritas atque potentia? Iurisdictionis porrò segetem vir Theologus si sum ingressus an ne reprehendi merear ab

ijs qui

ijs qui cùm nullius sint iudicij in cuiusque litis contentionisue determinatione pecudum more? aliorum iudicio ducti sola Bartoli ac Baldi contenti sunt auctoritate? Ego certè reor, & te summum bonarũ artium corypheũ vespasianum iudicem statuo adeo inter se coniunctas esse has disciplinas Theologiæ scilicet ac iuris canonici, vt neutrius perfecta cognitio sine ope alterius acquiri posse videatur, quiq; alteram sine altera statuat imperatoriam etiam (vt illis cum Iustiniano loquar) maiestatem solis legibus armatam uel solis armis statuat decoratam. Tu vera excellẽtissime princeps vnus è multis electus es sub cuius patroci-

nio, & tutela noster hic qualiscunque sit partus conquiescere deberet. Itaque me impulit causa prior animi tui celsitudo summam secum trahens clemētiam ingenium facile nulla pœnitus labe contactum, bellicæ laudis militarisque gloriæ flagrans studium, quas res omnes aperte testantur Caroli Maximi Augusti ac Philipi Hispaniarum regis nouique orbis domini de te præclara testimonia: cum tibi maximarum Prouinciarum curam demandarint, Nec illa posterior illa inquàm tua toti orbi cognita pietas singularis sic, vt verissime proferret Ilioneus Vergilianus.

Te

Te iuſtior alter
Nec pietate fuit nec bello
maior, & armis.

Etenim Auguſtiniani Patres, à te in proximis comitijs ſuis generalibus liberaliſſimè ſubleuati verba vocesq; ad vbique magnificentiam tuam diuulgandā ſibi deeſſe ſummopere dolent; Carmelitæ vero quos tua vrbe domo conuiuio recepiſti ære proprio ſubleuaſti ſynuq; prope ipſo fouiſti tantum æs alienum ſoluere impotentes erubeſcerent, dum ea omnia memoria repetūt niſi tuum eſſe ſcirent illū diem cēſeri perdidiſſe quo in aliquem beneficium non contuliſti; ſed vela iam contrahendo cum ſi tua præclariſſima geſta dicer

credereṃ

credorem ea potiùs minuerem quàm referrem cum Platone illo diuino dicam; Beatissimas fores Respub. si aut philosophi dominentur aut saltem qui gubernant diuina quadam sorte philosophentur, nihil est enim pestilentius potestate, & audacia quam ignorantia comitatur. His multisque alijs ego causis ductus è meo tenuissimo thesauro has qualescunq; vestes vt illas dominationi tuæ Illustriss. & Excellentiss. mitterem deprompsi non eas quidem Luculliano sumptu magnificentiaq; comparatas neque Mileti contextas neque, Tyria purpura saturatas sed mira parsimonia compositas, contextas & ornatas. Et cum mihi sim

optime

optime conſcius hoc opus cuius ego non tam auctor quàm collector fui ad omnipotentis Dei laudem, & communis Reipub. vtilitatem compilatum eſſe in ſpem erigor non vulgarem nec (vt opinor) vanam dominationi tuæ Illuſtriſ. & Excellentiſ. in gratum videri haud poſſe. Deus optimus Maximus Excellentiſ. dominationem tuam ad totius orbis Chriſtiani perpetuam ſalutem diutiſſimæ tueatur, & conſeruet cui, & meipſum, & fortunam, & ſtudia mea quàm humillimè cupio commendata eſſe. Caſali Calendis Ianuarij. 1582

BREVIS TRACTATVS
DE IVRE ELIGENDI MINISTROS ECCLESIÆ, ET PRAESERTIM SVMmum Pontificem.

Cap. 1. in quo ostenditur, quod potestas ecclesiastica non est immediatè tradita vniuersitati.

Entarũt multi excellentiss. & humanis. Dux vespasianæ. in conciliis Basiliensi & Constantiensi potestatem in vtroque foro immediatè in totam ecclesiam collocare, & illa media in Pontificem Romanum. quod si verum esset, summum scilicet Pontificem auctoritatem ab ecclesia habe-

1 ræ,profectò dicere oporteret,dominū noſtrum Petro cum dixit in vniuerſum; Paſce oues meas,non Petro ſed eccleſiæ auctoritatē tradidiſſe, quod quàm alienum ſit ab euangelio,conſtat ex promiſsione Chriſti Petro facta ob egregiam illius cōfeſsionem; & ego[inquit]dico tibi, tu es Petrus & ſuper hanc Petram ædificabo eccleſiam meam,nihil enim ſupra ſeipſum fundatur,alioquin idem eſſet fundamentum & ſtrues lignorū & ædificii, ſi ergo eccleſiam dicit ſe fundaturum ſuper Petrum tanquam ſuper petram, Petrus ergo eſt fundamentum, à quo tota ſtrues & ædificium dum pendet,ſuſtinetur,quomodo Petrus pendet ab eccleſia, ſi eccleſia pendet ab illo veluti tectum à fundamento?Præterea arguit Franciſcus
2 à victoria in relect.2.de poteſt.Eccleſiaſt.in hunc modum; Aut conuenit poteſtas Eccleſiaſtica toti eccleſiæ immediate iure naturali vel humano,vel diuino, ſed nullo tali iure eccleſiæ immediatè conuenit talis poteſtas, non quidem iure naturali aut humano, quia poteſtas eccleſiaſtica

excedit

excedit & ius humanum, & naturale tum ex parte finis, quia ordinatur in finem supernaturalem, tum ex parte effectus, qui omninò omnem excedit facultatem humanam, vt est remissio peccatorũ, collatio gratiæ, eucharistiæ consecratio. Quòd verò illi non conueniat iure diuino, inde constat, quia huius potestatis auctor est Christus, qui est caput omnis principatus & potestatis, vt habetur ad Coloss. cap.2. ad Philipp. cap.4. ad Heb. c.7. Ipse enim dedit ecclesiæ Apostolos, prophetas, Euangelistas, pastores & Doctóres ad consũmmationem sanctorum in opus ministerii. & ad Ephesios cap. 4. dicitur; Vnicuique vestrum data est gratia secundum donationis mensuram: Si igitur Christus est caput omnis principatus & omnis potestatis, manifestum fit christum ab ecclesia principatum non accepisse. Et si Christus dedit ministros & ecclesiæ præsules, & ab illo sunt varia grãrũ dona in diuersis, ergo ecclesia non constituit ministros nec Papam. Præterea si potestas ecclesiastica esset immediatè in vniuersa

ecclesia,soli illi essent rerum ecclesiasticarum legitimi administratores, qui essent ab vniuersa ecclesia constituti, sed. D. Paulus fuit legitimus Apostolus,& tamen non fuit ab ecclesia immediatè electus sed à Deo, vt ipse testatum reliquit ad Galat:cap.1. ergo potestas ecclesiastica non residet primò in ecclesia. Præterea; si penès vniuersam ecclesiam esset immediatè potestas ecclesiastica, profectò cum Christus sit caput ecclesiæ,& ab illo ius ecclesiasticum proueniat, illi dictum fuisset; Ite in mundum vniuersum, prædicate euangelium, remittite peccata, hæc quoties feceritis in mei cōmemorationem,& similia. sed hæc talia non demandauit ecclesiæ, sed Apostolis, vnde & Ioan. cap. 20. dicit; sicut misit me viuens pater, & ego mitto vos. in illo ergo tota potestas ecclesiastica immediatè residet, cui dictum est; Pasce oues meas, Nec dicere possunt functiones istas Apostolis demandatas fuisse, quia ipsi vniuersalem ecclesiam repræsentabant, imò erant, nam si id verum esset, cùm iam per te esset ecclesia, quan

do Paulus fuit constitutus Apostolus, non fuisset ecclesiæ legitimus minister, quia ab ecclesia non fuisset alectus. Præterea, Paulus in priori ad Timot. cap. 4. fatetur Timotheum electum fuisse, sed non dicit à plebe, sed ab episcopo, & ibidem cap. 5. dicit; Nemini citò manum imposueris. Præterea; si potestas ecclesiastica esset immediatè in tota ecclesia, sequeretur plebem non minùs consecrare eucharistiam, quàm sacerdotē, nam potestas ecclesiastica duplex est, ordinis scilicet & iurisdictionis, potestas ordinis respicit verum corpus Christi, sed plebs non habet potestatem ordinis, ergo nec iurisdictionis. Addo, quòd Potestas æconomica vt non est penès totam familiam immediatè, sed patrefamiliàs mediante, ita potestas ecclesiastica nōest immediatè in tota ecclesia sed in Petro. Et Ignatius in epist. 3. ad Magnesianos dicebat quòd Episcopus non ab homine sed à Deo hēt promotionē. & cōcil. tridenr, sessionem. 23. cap. 4. affirmat institutos à populo vel principe sæculari non esse ecclesiæ ministros. Præ-

terca arguit Caietanus; certum est, quòd potestas ecclesiastica primò fuit in Christo totius ecclesiæ domino tanquam in principe; ecclesiæ subdito nequaquam, sed episcopus adhuc est, & caput & princeps ecclesiæ, est enim nobiscum vsque ad consummationem sæculi vt testatur Matth. cap. 28. & iudex viuorum & mortuorum vt habetur Act. cap.10. qui etiam viuit Deus in sæcula sæculorum vt in Apocal. cap.1. qui regnaturus est donec ponat inimicos suos scabellum pedum suorum, vt regius Psaltes dixit; sed huius domini episcopi, & Regis Petrus est vicarius, ergo vt potestas domini episcopi, & Regis non Pendet ab ecclesia, ita profectò nec potestas vicarii, sunt enim eiusdem rationis potestas domini & ministri: Augetur: Ecclesia in præfatione Apostolorum vocat Apostolos vicarios Christi & non ecclesiæ, ergo Episcopi sunt vicarii Christi [Successerunt enim in locum Apostolorum, vt optime probat doctissimus Thomas vualdensis cap.61. art.3. lib.2. doct. Antiq. fidei, & clemens in epist. ad Iacobum

fratrem

fratrem domini,& Antherius in epist. ad episcopos Bæticæ,& Anacletus in epist.3. & concil. Trident. sessione.23. cap.4.& dist.28 can. Quorum vices.] at si ab ecclesia iurisdictionem haberent,ecclesiæ vicarii dicerentur & essent,ergo potestas ecclesiastica immediatè non residet in ecclesia. Confirmatur: Christum enim absolutam in cœlo & in terra habere potestatem manifestum fit ex illa Christi auctoritate apud Matth.cap.18. Data est mihi omnis potestas in cœlo,& in terra, & Apost.ad Rom. cap.14. dicit: In hoc Christus mortuus est, & resurrexit vt & mortuorum & viuorum dominetur. Sæcularem autem dominatum prohibuisse in ecclesia sua constat similiter ex illo Matth.cap.28. Reges gentium dominantur, & qui maiores sunt potestatem exercent inter eos,non sic erit inter vos,& Petrus in priori sua epist.cap.5. iubet præsbiteros pascere gregem Dei,non velut dominantes in cleris, sed velut formam gregis factos: Vnde & D. Thomas in illius loci expositione dicit, Apostolos & Martyres, nec non antiquos

prælatos suscepisse prælaturas non dominandi causa sed laborandi. Per sæcularem verò potestatem intelligimus potestatem illam, quam nedum diuino muneri, sed etiam meritis nostris, aut natalibus tribuimus, talem autem potestatem à plebe scilicet vel tyrannide aut certe ab hæreditate dependentē in sua ecclesia noluit Christus esse, quia sicut ipse dixit, Regnum meum non est hinc, hoc est, ab electione vel tyrannide, ita voluit ministros suos non esse hinc, hoc est, non dominari in ecclesia vti sæculares faciunt. Voluit ergo quòd sicuti ipse non habet regnum hinc à Repub. scilicet, ita nec eius ministri haberent hinc, sed ab illo voluit vocari tanquam Aaron. Obiiceret tamen aliquis, si ecclesiastici sæcularem non habent potestatem, quomodo ergo summus pontifex Bononiæ, Romandiolæ nec non multis aliis prouinciis & Regnis dominatur? Molinæus ille acerrimus Romanorum Pontificum hostis simam vndique olens impietatem in tract. de vsuris, qui nunc sub nomine Gasparis caballii circumfer-

tur

tur, credidit ecclesiasticis null
conuenire posse regimen secu...
quia Christus dixit: Regnum meum
non est hinc. At verò decipitur, nam
Christus ibidem de spirituali regno
loquitur, & fatetur se quidem regem
esse, at regnum eius non esse terrenum
sed spirituale, ius enim regnandi
defecerat à domo Dauid in Iechonia
vt probat Thomas Vualdensis
arti.3.lib.2.Tom.1. Doct. Antiq. fidei
cap. 76. locus ergo ille intelligi cùm
debeat de Regia potestate spirituali,
non est cur ex illo loco deducat scelerátus
Molineus ecclesiasticos non habere
potestatem sæcularem in rebus
sæcularibus & mundanis. Et ideo D.
Thomas.2.sent.dist.vltima in expositione
textus dixit: Papam vtriusque
potestatis habere apicem. & reges &
imperatores absoluere & instituere:
hoc idem iste Angelicus Doctor
dicit lib.3. de regimine principum
cap.10. Et Pius quintus Pont. max. id
optimè probat in Bulla, qua cosmum
Medicum Magnum in Ethruria Ducem
declarat & cōstituit. Sed ad rem
nostram redeundo dicimus, fieri non

 posse

posse, vt ecclesiastica potestas sit immediatè in vniuersitate, nam per Ieremiam promittit Deus se daturum esse pastores, qui regerent nos scientia, & doctrina, vt patet cap. 3. Sed in omnibus non est scientia, vt dicit. D. Paulus in priori ad Corinth. cap. 8. ergo vulgi non est regere ecclesiam Dei. Et ab initio mundi ciuitati Dei vnus præfuit Adam, vnus Seth, vnus Noe, vnus Sem, vnus Abraam, vnus Isaac, vnus Iacob, & ab initio synagogæ vsque ad Christum semper extitit vnus pontifex Leuitici generis penès quem summa rerum sacrarum potestas fuit. Christus, dũ vixit, præfuit solus, à terra discessurus reliquit Petrũ: aliis plùs amantem suũ vicariũ, & Petro pontifices Romani per mille & quingentos annos, & plùs successerunt, monarchicha ergo semper fuit ecclesiæ Dei administratio, & gubernatio. Quòd si tempus vllum fuit, in quo non posset nominari quis vnus illi, aut illi fidelium cœtui sacris in causis præfuerit, non poterunt quoque optimates nominari, qui rebus sacris præfuerint: aut certè ostendi,

quòd

quòd tunc penès multitudinem fuerit summa rerum potestas, aut saltem quòd iussu multitudinis vnus præfuerit. Quòd si quæras, quis vnus sacris rebus in ægipto post mortem patriarche Iacobi præfuerit, dico vnum, leui filium eiusdem Iacobi,

Cap. 2. in quo aduersum determinata obijcitur.

AT DICES fortaſsis, in Act. Apo. c. 1. ꝙ multitudo discipulorum elegit Mathiã & Ioseph, ergo potestas ecclesiastica est multitudini demandata, quæ multitudo cùm per se ipsa, non poſsit illam exercere, elegit ministros, qui illius nomine illã, exerceant. Præterea, in Act. Apost. cap. 6. dicitur, quòd duodecim Apostoli conuocantes multitudinem discipulorum iusserunt illam considerare viros septem boni testimonii, & ipsa multitudo elegit septem, inter quos erat Stephanus, videtur ergo, quòd multitudinis sit constituere ministros ecclesiæ,

clesiæ. & dist.21.cap. In nouo, dicitur, quòd Petrus institutus fuit princeps ab aliis Apostolis. Veruntamen his nil concluditur, nam in priori exemplo nihil aliud haberi potest, nisi ꝙ Petrus ostendit necessarium esse in locum Iudæ alium subrogare Apostolum: nam sic prædictum est per prophetam: Et episcopatum eius accipiat alter, ac proinde ius facit multitudini præsentandi, quæ statuit duos. Imò exemplo illo satis haberi potest, quòd gubernatio ecclesiæ est monarchicha, diminutus enim erat Apostolorum numerus, solus Petrus est, qui curat vt in integrum restituatur, & quia ius facit multitudini præsentandi, anne concludi poterit quòd multitudinis sit creare & constituere ministros? Imò ex hoc, quòd ius dat multitudini pręsentandi, consequens fit: Petrum nullo modo à multitudine dependere. Et ex hoc facto colligi potest, quòd multitudo non habeat ius cunstituendi ministros in ecclesia Dei: nam audita Petri concione, persuasique quòd oporteret Apostolorum numerum in integrum restiruere, ut

re, ut

re, vt statuerunt duos, non statim fuerunt Apostoli, sed sorte Apostoli elegerunt Mathiam, at quid est aliquem sorte eligere in sacra scriptura, si non est nec proprio nec alieno studio, sed sorte quadam diuina? Vnde & Iudas dicitur in Act. Apost. cap. 1. sortitus sortē ministerii huius, certum enim est, quòd non sorte vera sed metaphorica dicitur sortitus Apostolatum & D. Paulus ad Ephescos cap. 1. dicit se ad Apostolatum sorte vocatum esse, qui tamen in eodem cap. dixerat se ante mundi constitutionem in Apostolum electum fuisse, & ad Colos. cap. 1. dicit se à Deo dignum effectum in partē sortis sanctorum. Vbi Theophilactus dicit sortē in sacra scriptura esse diuinam electionem. Præsentatis ergo Matthia & Iosepho, Apostoli eis dederunt sortes, hoc est totum negotium in diuinam voluntatem retulerunt, & cecidit sors super Matthiam, hoc est, diuina electio facta est super Matthiam. Vnde mihi non probatur opinio Francisci Vargas in cōfirmatione quarta propositionis quartæ lib. de iurisdict. Episcoporum, qui

dicit

dicit Iudam non fuiſse epiſcopum, cum tamen contradicat verbis prophetæ: Et epiſcopatum eius accipiat alter, & D. Petro & ſortitus eſt ſortẽ miniſterii huius. Nec dici poteſt quòd Matthias accepit epiſcopatum Iudæ, quem ipſe accepiſset ſi preſtitiſset, nam Petrus dicit quòd erat ſortitus ſortem miniſterii huius. & Archiepiſ. tertia parte tit.21. cap.1. affirmat Apoſtolos epiſcopos inſtitutos fuiſse in vltima cœna domini. Similiter ſecundo exemplo nil plus probatur, quàm quòd multitudo ius accepit præſentandi, ſed quòd eſsent miniſtri ius erat apud Apoſtolos, vnde & textus dixit, quòd iuſserunt Apoſtoli conſiderare ſeptem viros, qui eſſent boni teſtimonii, quos [inquiunt] conſtituemus ſuper hoc opus, præſentat ergo multitudo, ſed conſtituunt Apoſtoli: vnde concludi poteſt ius conſtituendi miniſtros non eſſe penès multitudinem, & quòd poteſtas eccleſiaſtica non ſit ab hominibus, nec ab ordinatione eccleſiæ nec à cōciliis vniuerſalibus, nec ab Apoſtolis, nec ab Imperatore, ſed à ſolo chriſto,

ſto vt optimè probat ea.D.Chryſoſto mo,& Dionyſi, Areopagita Ioan. tur recremata. Capitulum verò in nouo intelligitur de voluntate ap probatiua electionis factæ, & non de electiua, nam Christus elegit Primum in caput & fundamentum eccleſiæ.

Cap. 3. in quo oſtenditur quod omnes non ſumus ſacerdotes.

VERVNTAMEN diceret aliquis his quidem probari poteſtatem eccleſiaſticam multitudini, vt multitudo eſt non eſſe traditam, at verò cum omnes de multitudine ſint ſacerdotes iuxta illud Petri in priori ſua canonica cap.1. Vos eſtis regale ſacerdotium,gens ſancta,conſequens fit, quòd ſi ſacerdotibus ſit collata poteſtas eccleſiaſtica,multitudini quoque conceſſam eſſe. Lutherus ille omnium peſsimus Hæreſiarcha apud Alphonſum a Caſtro li. 2. aduerſus Hæreſes puerum ac mulierem æquè abſoluere vt Papã affirmabat: quia iuxta

ta illius ſententiam tota vis abſoluen di pendet à fide. Refertur hæc Martini ſententia inter articulos illius art. 13. apud Roffenſem. Fuit hæc lutheri Sententia ipſius quoque, quem ſine horrore nefas eſt nominare, Vuiclef, opinio ſeu error vt retulit Thomas Vualdenſis cap. 59. tit. 5. Tom. 3. Lutherus tamen à Ioan. Vuitclef, fortasſis disſidet, quia Lutherus totam vim ad culpam delendam cum fidei adſcriberet, inde deducebat referre nihil, quòd abſolutionis miniſter ſit vir aut fœmina, aut puer. Ioan. autem Vuitclef, vt dicit Vualdenſis loco citato, dicebat ideo fœminam & puerum, & quemcunque alium æquè bene vt Papam abſoluere, quia ſumus omnes ſacerdotes. Ex quibus ſanè conſtat hos hereticos falſas ſuas opiniones in diuerſis collocaſſe. Quàmuis igitur in Lutherum multas poſſemus adducere rationes in præſentiarum tamen ſolam ab Alphonſo rationem locò citato formatam adducamus. Percontetur igitur à Luthero, an ſi pœnitens à Pſytacho audiret ego te abſoluo & illi firmisſimè crederet, eſſet abſolutus

nec ne?

nec ne? Si dicat Psytachũ absoluere quid isto absurdius dici poterat? S verò negat Psytachũ absoluere, sola ergo fides non dimittit peccata, nam nisi ita esset, referret nihil, quis esset, qui verba proferret. Diceret fortassis Lutherus fidem verba audientis nil tunc efficere, quia verba proferri debent ab homine. At verò contrà, quia si id verum est, non ergo virtus absolutionis pendet à fide, nam si à fide, referret nihil, quis esset verborum prolator an rationalis natura, an irrationalis. Præterea, veritas vbique constat, sibi similis est, at dicere mulierem & puerum æquè absoluere vt Papã vbi non est sacerdos, aduersatur ei [vt docet Ælphon. loco citato & Franciscus Feuardentius lib. aduersus hereses in verbo Baptismus hæresi sexta.] quod dicit Christianos omnes sacerdotes esse, quin enim fieri potest vt mulier, vel puer absoluere possit, vbi non est sacerdos, si omnes sumus sacerdotes? contra hanc doctrinam seu contra hunc errorem stat auctoritas Diony. Areopag. c. 5. de ecclesiast. hierarch. & Tertulliani lib. de præscri-

ptio-

ptione in herescos. Nec luthero aut Ioan. Vuiclef, fauet illud. D. Petri: Vos estis regule sacerdotium, nam illa. D. Petri verba desumpta sunt ex lib. Exod. cap. 10. quo in loco Deus verbis illis populum suũ alloquitur: dicito igitur mihi, nunquid quia populo Hebręorum dictum est quòd esset gens sancta, regale sacerdotium omnes erant sacerdotes? At si omnes sacerdotes sunt, cur quæso Datan & Abiron ex sententia dei in abyssum sũmersi sunt? Cur Ozias flagellatur? Cur Aaron & filii eius singulariter in sacerdotes domini inunguntur? Sed audiant hæretici isti Venerab. Bedam. D. Petrum exponentem: hoc [inquit] laudis testimonium quondam antiquo Dei populo per Moisen datum est, quod nunc rectè gentibus dat Apostolus Petrus, quia videlicet in Christum credidere, qui velut lapis angularis in eam, quã in se Israel habuit salutem, gẽtes adunauit, quod genus electum vocauit propter fidem vt distinguat ab eis, qui lapidem viuum reprobando facti sunt ipsi repro bi: regale autem sacerdotium, quia il-

lius

lius corpori sunt vniti, qui rex summus & sacerdos est verus, regnum suis tribuens vt rex, & vt pontifex eorum peccata sui sanguinis hostia mūdans. Et. D. August. quem pro se citant li.20.de ciuit. Cap.10.dicit, erunt sacerdotes Dei & Christi, & regnabunt cum eo mille annis. Non vtique [inquit] de solis episcopis & præsbiteris dictum est, qui propria iam vocantur in ecclesia Dei Sacerdotes, sed sicut omnes Christianos dicimus propter mysticum chrisma, sic omnes sacerdotes, quoniam sunt membra vnius sacerdotis, de quibus Apostolus Petrus, gens [inquit] sancta, regale sacerdotium. Si igitur Episcopi & præsbiteri propriè sunt sacerdotes; deuotus autem populus non, nisi inquantum est membrum Christi sacerdotis & propter commune Chrisma; quomodo ergo audent Hæretici omnem hominem & fœminam, nec non puerum sacerdotes propriè vocare, ita vt eorum proprium sit a peccatis absoluere? In hunc modum intelligenda veniunt, quæ ab Hereticis citantur ex Apoc.cap.5.& 20. & D. Am-

brosius

brosius lib.4.de sacram. cap.1.in hac interpretatione descendit quoque Hieron.cōtra luciferianos, D.Chrys. Homil. 16. in Matth. Basilius de baptismo quæst. 8. Rabanus de sacram. altaris cap.24. Præterea, si omnes baptizati sacerdotis officio fungi possunt, cur etiam non sunt omnes reges? Vos[inquit]regale sacerdotium, at si omnes reges, quis subditus? Si nullus subditus, quorsum ergo sacra dicit scriptura: subiecti estote omni creaturæ siue regi tanquam præcellenti, siue ducibus tanquam ab eo missis? & alibi: Obedite præpositis vestris? Gregori s quoque Nissenus lib. de sancto baptismate esse ministrum ecclesiæ non ad populi suffragia, sed ad sacramenti sanctificationem refert, & in actibus Apost. acceptis duobus Matthia & Ioseph Apostoli orauerunt, & sortes dederunt, & in Act. Apost. cap.13. dicitur, quod erāt in ecclesia quæ erat Antiochiæ prophetæ, & doctores; Ministrantibus autem illis domino & ieiunantibus dixit Spiritus Sāctus, segregate mihi Saulum, & Barnabam ad opus, ad

uod

quod assumpsi eos, & Hieron. in catalogo scriptorũ ecclesiasticorum dicit Iacobum fratrem domini post ascensionem domini statim ab Apostolis Hierosolymorum episcopum ordinatum fuisse. Imò Petro à Christo, & non à plebe promissæ sunt claues: tibi dabo claues regni cęlorum, & illi singulariter est dictum: Pasce oues meas, vnde & Pelagius Papa dist. 21. cap. quàmuis dixit, quòdqu[illegible]uis vniuersæ per orbem ecclesiæ unus thalamus Christi sint, tamen san[illegible] Romana ecclesia Catholica, & Apostolica nullis synodicis constitutionibus cæteris ecclesiis prælata est, sed euangelica uoce domini & saluatoris nostri primatum obtinuit. Hanc sententiam confirmarunt Cyrillus lib. Thesauri Chrysost. libr. 2. de sacerdotio, & concilium Nicenum uocat sedem Romanam primam sedem, idque auctoritate euangelica, quam sententiam confirmauit concilium Chalcedonẽse, & concilium Constántinopolitanum dicit se uenerari primatum Petri secundum scripturas, quam deinde indubitatam ueritatem

magni-

magnificis uerbis approbauit Concilium Florentinum, leges quoque imperiales. C. de summa Trinit.l.Nemo, Iustinian.in Authen. const.6.& 22. Ex quibus sanè manifestum fit ministros ecclesiæ a plebe non depen dere in eorum constitutione.

Cap.4. In quo declaratur quod regimen ecclesiæ non est nec Democraticum nec Aristocraticum sed monarchicum.

ICERET tamen fortassis aliquis Diuum Augustinum in expositione Psalmi 44. dixisse Ecclesiam constituisse Episcopos in sedibus Apostolorum, hoc idem affirmare uidetur lib. de doct. christiana cap.14. & de Agone christiano super. Ioan.uidetur ergo quòd ecclesia, hoc est, populus Christianus habeat ius constituendi ministros. Dico nomen ecclesiæ ibi prælatos significare, nam cum non sit nisi episcoporum alios

consecrare episcopos optime dicitur quod ecclesia hoc est episcopi consti tuunt episcopos in sedibus Apostolo rum, unde & Epiphanius heresi.75. dixit: Episcoporum ordo patrum ge nerator est, patres enim generat eccle siæ, presbiterorum uero ordo cum nō possit generare patres, per lauacri regenerationem generat filios eccle siæ, non autem patres aut doctores. Et. D. Ambrosius in priori ad Corin. cap.1. dicebat quod in Episcopo omnium ordinationum dignitas est, caput est enim ceterorum membrorum & episcoporum esse alios creare epis copos & quomodo multis sanctorū & historiarum auctoritatibus probat Thomas Vualdensis cap.58. art.3. lib. 2. doct. Antiq. fidei. Et propterea ex illis. D. August. uerbis concludi nequit ius constituendi ministros esse penes uniuersitatem, & hac de causa Cyprianus Epist. lib.4. epist.9. dicebat: Christum arbitrio nutu ac præsentia præpositos ipsos & ecclesiam cum præpositis ipsis gubernare, & D. Hieron. in Matth. ca.16. dicebat quod iudiciariam potestatē habent omnes

Apostoli & habet etiam omnis ecclę sia in episcopis & præsbiteris. Ex quibus manifestum fit quod potestas ecclesiastica est à Christo per præpositos in ecclesia Dei, & non à Christo per plebem in præpositos. Atque in hunc modum intelligendus uenit. D. Paulus ad Rom. cap. 12. & in priori. ad Corinth. cap. 12. & ad Ephesios Cap. 4. quibus in locis ecclesiam corpori humano similem esse dicit, nam cum politia corporis humani uel animalis non sit Democratica, nec aristocratica sed Monarchicha, ut pote in qua principatus penes unum est, siue id sit Cor siue cerebrum, & in humano corpore sit mens concludi nequit ab Illirico heretico statum ecclesiasticum esse popularem, & ius dicendi in controuersis esse penes ecclesiam Et quamuis apud Matth. cap. 18. eum qui neque fratrem priuatim neque duobus coram testibus audierit iubeat Christus ecclesiæ denunciari nō est tamen dicendum laicos ius habere in decidendis controuersijs, nam laici sunt quidem partes ecclesiæ, at ecclesia in illo textu non uniuersita-

tem

tem fidelium significat, sed prælatos duntaxat,ut optime notabat Chrysostomus homil.61.in Matth. & textus ipse euangelicus satis docet, quia in contemptores prælatorum ecclesiæ subdit quodcunque ligaueritis, nam non loquitur uniuersitati fidelium, sed præsulibus fidelium. Si enim plebs & fidelium uniuersitas decidendi & iudicandi ius haberet, cur quæso iubet Apostolus in priori ad Corinth. cap.6. eligendum esse fratrem in iudicem? Ambrosius in expositione illius loci dicit, Ideo fratrem eligendum dicit, quia adhuc rector ecclesiæ illorum non erat ordinatus. Ex his ergo consequutio fit,ius dicendi non esse penes plebem,nam alioquin iniurii fuissent Apostoli christianę plebi, Petrus quidem in Act. Apost. cap.5. cognito enim Ananiæ & Saphiræ mēdacio, & voti non ignoratę violatione homines castigauit non expectato vllius plebis consilio vel consensu,& D.Paulus fornicatorem Corinthium excommunicauit, non adhibito in consilium aliquo Præterea Ignatius in Episto.ad smir-

 mcnses

mensfes affirmat in ecclesia nil maius esse episcopo, at si vulgus ius haberet ecclesiasticum, aut certe esset æquale vel supra vel sub episcopo, non est æquale nec supra quia nil maius episcopo, sub episcopo ergo esset oportet, non ergo multitudini primo est concredita potestas ecclesiastica. Ac demum si potestas ecclesiastica plebi esset primo concredita apud plebem esset summa rerum cognitio, plebis ergo primo esset regere, at si plebis primo esset regere quis ergo rectus? Pastores fortassis & doctores? At quomodo regimen ecclesiæ esset in forma gregis? Existimo igitur regimen illud Christum in ecclesia sua constituisse quod prophani vrbium conditores, & earum legumlatores nil magis optauerunt, sed nil eo magis exoptarunt, quàm vt ciuitates ab ipsis creatæ & constitutæ perpetuò starent ac Florerent, stare autẽ ac florere non possunt solo regimine populari, nam populus procliuis est ad seditionem, nec solo optimatum quia ab illo facilis est lapsus in paucorum factionẽ, nec item solo monarchico, quia ab il-

lo

lo lapſus eſt ad tiranidem, ſed ex omnium ſententia optimum, regimen eſt monarchicum ſi illi optimatum, addamus ſenatum ergo hoc conſtituit regimen Chriſtus in eccleſia ſua. Et in hunc modum, intelligendum, venit quòd Apoſtoli conſtituerunt Matthiam, nam id factum fuit à Petro vt dicit, Thomas Vualdenſis ſed de concilio fratrum, & Petrus commeſtor in Act. Apoſt. dixit, quòd primi eccleſiæ antiochenæ audita ſpiritus ſancti reuelatione de Pauli & Barnabæ ſegregatione miſerũt eos Hieroſolimam vt ab Apoſtolis ordinarẽtur. Apoſtoli ergo dicuntur ordinaſſe Iacobum, quia ordinatus fuit à Petro de illorum conſilio. Cùm igitur ſummus Pontifex ſit monarcha, & ex ordinatione Chriſti habeat ſenatum optimatum adiunctum vt Chriſti eccleſia optimo omnium, gubernetur regimine, conſequens ſit cardinales ex ordinatione Chriſti, eſſe in eccleſia Dei, nam cùm epiſcopi, præcepto diuino oues ſuas agnoſcere teneantur, & pro eis ſacrificium offerre, verbique diuini prædicatione, ſacra-

mentorum administratione ac bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum aliarumque miserabilium personarum, curam paternam gerere, quæ omnia nequaquam, ab ipsis præstari & impleri possunt nisi, gregi inuigilent, vt dicitur in concilio trident sessione.23.cap.1. de reformat necessum fuit à summo pontifice longe abesse, & propterea senatus cardinalium necessariò institutus, fuit vt regimen ecclesiæ esset monarchicum cum consilio tamen optimatum, vnde & Abbas in Cap. Per Venerabilem, qui filij sint legitimi, notabat Cardinales esse de iure diuino in ecclesia Dei, quòd etiam confirmabat Innocentius tertius in præfato, Cap. Per venerabilem, imò Cardinales in ecclesia, Dei adeò sunt de iure diuino, quòd iuxta, Abbatis sententiam Papa non debet ardua, explicare sine consilio cardinalium, quàm sententiam confirmabant Ioan. Monachi. & Ioan. Andreas, & Archiepis. & Ludouicus, vltimo apud Paulum burgasium sexta, parte de irregularitate cap. de Simonia. Et Cardinales

esse

esse de iure diuino dixit, Archiep.3. parte tit.21. cap.1. & August. de Anchona lib. de potestate ecclesiastica, & Ioan. à turrecremata lib.1.de ecclesia cap.80.& Antonius venetus lib.de residentia episcoporum, & Marquardus parte.2.de Iudęis cap.6.num.3.& propterea merito,reprehēditur Ioan. Monachus apud Abbatem cap. Per venerabilem, qui filii sint legitimi, quia dixit, collegium Cardinalium esse in possessione eligēdi summum pontificem ex consuetudine. Et Archiepiscopus est reprahensione dignus quia.3. parte tit.21. cap.2 §.9.dixit Cardinales à summo pontifice habere ius eligendi summum pontificem; si enim Cardinales ex ordinatione Christi sunt in ecclesia sua vt regimen monarchicum sit optimum,quomodo à Christo non habent ius eligendi summum pontificem?& in hac re errant Dominicus sotus qui.4 sen. dist.24.q.1.arti.4.dicit cardinales non esse de iure diuino. Et hinc colligitur quā fatue loquatur, Illiricus Romanus cō. de regimine ecclesiæ, qui affirmauit,illud esse democraticum, ordi

natum tamen, vt pote quòd habeat suum regem Christum & suum aristocraticum, dominium optimatum scilicet, & doctorum & pręcipuorum membrorum. Si enim vera hæc forent nempe statum & regimen ecclesiæ, esse democraticum, fieri nequit quòd Christum, pro capite & rege habeat, nam idem fieret consequens plebem tantùm posse quantum Christus, imò plùs Christo, quia dominium denominandum est à potiori parte, sed regimē est democraticum ergo summa, regiminis ratio est penès populum, & non penès eorum regem Christum. At si tantum, plebs potest quantum, optimates & rex efficere possunt nec vnum plus altero, profectò iam non est, populare regimen, nam quemadmodum regimen, monarchicum non illud solummodo est vbi optimates vel plebs nihil omnino possunt, verum etiam vbi aliquid posśūt, sed plùs illis, eorum rex, & quemadmodum regimen, optimatum illud non solùm est in quo soli optimates posśunt, & nihil plebs, sed etiam in quo, & optimates, & plebs

pos-

possunt sed magis optimates, sic etiã si regimen ecclesiasticum democraticum dici potest, necesse est altero duorum modorum esse nempe aut quia solus, populus ignobilis potest & nullo modo optimates & eorum rex aut certè, quia vna cum populo, possunt optimates, & eorum rex, sed populus magis, si ergo populare est regimen, ecclesiasticum, necessum est aut Christum, & doctores nil posse, aut posse at non ita sicut populus, sed quid Christo Deo, potentius in ecclesia sua quam acquisiuit, sanguine suo, & fecit sibi regnum? Principes quoque, & optimates plùs populo posse manifestum est ex facto Petri in Act. Apost. cap. 5. & D. Pauli, in priori ad Corinth. cap. 5. & in Actibus Aposto. cap. 14. Paulus & Barnabas constituunt in ecclesiis præsbiteros, & Ignatius ad smirnẽses dicit in ecclesia nihil maius esse Episcopo. Et mirum est cum nunquam vlla fuerit Respublica bene instituta in qua gubernandi ratio, non fuerit mixta voluerunt nihilominus isti, quod regimen ecclesiæ fuerit Democraticum. Cùm

 vero

verò ex omnium sententia, optimum regimen, sit monarchicum cui senatus optimatum sit adiunctus, meritò Caluinus est repræhensione dignus, qui regimen, ecclesiasticum mixtum facit ex Aristocratico & democratio, debebat enim mixtionem ex melioribus, & non peioribus facere. Sed adde si mixtum est ex aristocratico & democratico, profectò necessum est, in mixtione aut paria esse aristocraticum, & democraticum regimen, aut vnum alterum superare, paria esse non possunt quia ex æqualibus non fit mixtio vt docent Philosophi, nam non fit absque, miscibilium alteratione, si igitur in mixtione necessaria est alteratio, necessum est aut ambo alterata esse in maius, aut ambo diminuta esse in minus, aut vnum diminutum, & aliud auctum, primum dici nequit, quia si aucta essent ad æquale regimina illa, non posset ex illis fieri mixtio, & eadem ratione nec secundum affirmari potest, cùm enim semper essent æqualia integre remanerent, atque ex illis mixtio fieri nequiret, necessum ergo est quòd alte-

rum

tum sit auctum, & alterum diminutum, aut ergo est auctum regimen, populare, & sic regimen, ecclesiæ esset magis populare, quàm optimatum quòd supra ostendimus, in Illicum esse inconueniens, [& ostendi etiam potest exemplo Anacharsis professione, Philosophi patria Scythę qui, vt Plutarchus testatur in solone cùm interfuisset concioni Athenienfium quorum status erat popularis vidissetque, grauissimos viros in hāc illamue partem suadere, populum vero decernere ad solonem conuersus, dixit, admirari se viros sapiētes apud grecos loqui, & stultos iudicare cùm econtrà agendum, esset vt docet. D. Aug. cap. 12. de vtilitate credendi ad, Honoratum machicum] vel est auctum regimen, optimatum, & sic plùs possent optimates quàm, ipsa plebs & suus rex, ne igitur dentur hæc inconuenientia dicere oportet regimen ecclesiæ esse monarchicum non simpliciter sed cum cōsilio optimatum. Et dicitur monarchicum, quia potestas, ecclesiastica est tota in monarca Pontifice Romano, quòd probari po

 test

nest auctoritate Petri in Epist. Clem. Rom. ad Iacobum, fratrem domini, nam instituenis Petrus Clementem in pontificem ecclesiæ Romanæ dixit, Ei soli meæ prædicationis & doctrinæ cathedram trado, dicit enim, soli, quia Petrus vrgenti de causa asciuerat sibi in socium Clemētem, & cleum ne quis, ergo existimaret potestatem pontificiam communitati vel optimatibus traditam esse dicit, se illi soli illam tradere sicut edoctus, à domino erat, & hac de causa Cyprianus Epist. lib. 1. epis. 3. vocat ecclesiam Romanam principalem ecclesiam, à qua vnitas sacerdotalis est exorta; & lib. 4. Epist. epist. 8. vocat ecclesiam Romanam matricem, & iudicem ecclesiæ catholicæ, Clemens quoque Romanus in epist. ad Iacobum fratrē domini voluit Apostolicam auctoritatem, pontificis Romani esse regimen, totius ecclesiæ, Christianæ, & Marcellus vt habetur 24. quæst. 1. cap. Rogamus fatetur, nullam esse ecclesiam, quæ non sit subiecta ecclesiæ Romanæ, & Innocentius tertius, vt habetur extra, de maioritate, & obe-

dientia

dientia cap. Solita scripsit Constantino imperatori: Ecclesię Romanæ commissas esse oues in vniuersum. His omnibus manus, dederunt Anacletus dist. 22. cap. sacrosancta, & Iulius. 3. quæst. 6. cap. dudum, & Athanasius confitetur summo pontifici Romano vniuersalem commissam esse ecclesiã vt pōtifex, Romanus pro omnibus laboret, & Pelagius vt habetur dist. 21. cap. quamuis fatetur sanctam Romanam ecclesiam nullis cōstitutionibus synodalibus esse prælatam, sed euangelica voce domini; Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & concilium Nicęnum sub Siluestro pontifice Romano, & Constantino magno cælebratum vocat ecclesiam, Romanam primam sedem, & concilium Chalcedonense fatetur sanctam, Romanam ecclesiam, per claues illi, a domino traditas habere ius iudicandi de infamia episcopi, & concilium Florentinum, & constantinopolitanũ huic sententiæ subscripserunt, & Rabanus lib. de institutione clericorum cap. 4. dixit; In nouo testamento post Christum ordo

ſacerdotalis à Petro cępit. ipſi enim primùm datus, eſt pontificatus in ecclesia Dei. Hic ergo ligandi & ſoluendi poteſtatem primus accepit, primusque ad fidem populum virtute ſuæ prædicationis adduxit. Et Iſydorus lib. 2. de Origine officiorum cap. 5. (vt retulit Thomas vualdenſis cap. 30. Arti. 3. lib. 2. Doct. Antiq. fidei) dixit: Aaron figuram eſſe noſtri pontificis: & Bernardus lib. de conſideratione ad Eugenium hoc idem affirmat, & nomen ipſum id demonſtrat, nam teſte Rhodigino lib. 11. Antiq. lect. cap. 21. Adrianus imperator conſueuit Bithiniæ montes conſcendere, & Iouem Papam conſultare affirmat quoque, Scythas Iouem papeum appellare. Et in hac re fœdisſimè errauit Eraſmus in annot. in Epiſt. Hieron. ad Innocentium, notabat enim, Papam apud veteres appellatum non fuiſſe ſummum, ſed Romanum pontificem quaſi dicere voluiſſet; Papæ primatum non eſſe antiquum, nec à Chriſto inſtitutum, ſed modernum, & ab hominibus inuentum. Leue tamen argumentum eſt iſtud, & niſi viro pę

dagogo

dagogo dignum, si enim Cæsar, aliique Romani Imperatores non dicerentur summi, sed solummodo Romani imperatores, nunquid ideo penès illos non fuisset apud antiquos summa Imperii auctoritas? Sed inter veteres audiamus Hieron. in Epist. ad Damasum; Duplex [inquit] causa me consolatur, quòd, & tu qui summus sacerdotes, fieri iubes. En vides Grammatica Hieron.; inter Antiquos vocare Pontificem Romanum summum sacerdotem. Sed [inquit Erasmus] vocat quidem illum summum sacerdotem; at non summum pontificem. Verum esto (Erasme) rem ita se habere, audi tamē scripturam apud Matth. cap. 26. Iesum adductum esse dicentem ad Caypham principem sacerdotum, quem Marcus cap. 14. vocat summum sacerdotem, idem ergo est summum Sacerdotem, & principem sacerdotum appellari, legat quoque Erasmus. D. Bernardum lib. 2. de cōsideratione ad Eugeniū, inueniet. n. Papam sacerdotē magnū summū pontificem, principem episcoporum, & Apostolorum hæredem appellari.

Cap. 5. in quo Regum Anglorum confutantur opiniones.

CVm igitur pótifici Romano, sit tota ecclesiastica potestas cōcredita consequés vitio, fit omniū absurdissimā esse Henrici octaui Regis Anglorum opinionem, clauium potestatem affirmantis penès Angelorum regem esse summam, & ita se regem, esse in temporalibus, & spiritualibus immediatè, à Deo constitutum prædicauit, imperatorem Michaelem, immitatus, qui sæcularium vota in his, quæ fidei sunt collegit, & præsularem, Cathedram ascendit, vt retulit Illustris. Cardinalis Holius cap. 24. confess. Polon. & quàm opinionem, seu quem errorem perniciosissimū præter id, quòd falsus, conuincitur, quia inde fieret consequens mulierem posse in Ecclesia docere, peccata remittere, baptismum ordinarie ac solemniter conferre, eucharistiamque administrare, nam iure gentium mulier potest, ad regni gubernacula admitti, quòd etiā

est

est iure diuino cautum lib. Num. cap. 17. vbi deficientibus masculis mulier cōstituitur hæres, hæreditatisq; appellatione venit etiam regnum, & Delbora præfuit, Athalia quoque nec non Alexandra apud Hæbreos, sed etiam tribus viis, eum contendam ab ecclesia catholica propellere, primo quidem [vt hæreticorum, more loquar] verbo Dei expresso, secundo sanctorum patrum auctoritatibus, ac demum historiis. A verbo autem Dei expresso inde conuincitur quòd falsus sit, quia nulibi in sacra scriptura reperitur regem Anglorum, à Deo constitutum esse in spiritualibus, & temporalibus regem, illi non est dictum hoc facite, quotiescunque feceritis in mei commemoratione. Præterea Iosaphat, Hebreorum rex paternis traditionibus, inhærendo dixit lib. 2. Paralip. cap. 19. Amariam sacerdotem, & pontificem in his, quæ ad Deum pertinent in populo Israel præsidere, Zabadias verò in his, quæ pertinent ad regis officium, at si regis, est in spiritualibus, & temporalibus, præsidere, cur quæso Iosaphat religiosissimus

mus, rex sibi ministrisque suis, hæc non adscripsit? Præterea; quorum, est habere claues eorum quoque, est in regnum cœlorum introducere, sed sacerdotes, & non autem reges regnum cœlorum apperiunt, quòd ostendit Paulus ad Hæbreos cap. 9. Christus [inquit] assistēs pontifex, &c. ex quibus sanè constat effectum sacerdotii esse introducere in regnum cęlorum, nam ostendit Paulus sacerdotium Christi longè sacerdotio legali excellentius fuisse, quia introduxit in regnum cœlorum, legale vero in tabernaculum solummodo manu factum. Si igitur sacerdotis, est in regnum cœlorum introducere; sacerdotis quoque erit claues habere, & summi sacerdotis summam clauem, nam effectus clauis, est cœlorum regnum aperire sed reges anglorum nec summi sunt sacerdotes, nec sacerdotes, ergo non sunt, à Deo immediate constituti iudices, & domini rerum spiritualium, vnde, & 2. lib. Paralip. cap. 26. affatur AZARIAS pontifex ad OZIAM regem: NON est sui officii adolere incensum domino, sed sacerdotum qui con-

secrati

ſecrati ſunt ad huiuſmodi miniſteriũ.
Sanctorum quoque Patrum id, conuincitur auctoritate eſse falſisſimum. Ambroſius enim lib.1.de pœn.cap.2. fatetur ius ligandi & ſoluondi ſolis ſacerdotibus conuenire, & Theodoretus in leuit.quæſt.1. fatetur regiam, poteſtatem inferiorem eſse ſacerdotali poteſtate, hanc eandem confirmat, ſententiam Procopius in leuit. & D. Gregorius lib.1.Reg. dixit ideo indignari Deus erga,& contra regem petentes, quia regem petere quid aliud eſt, quàm eandem ſpiritualem prælationem in ſecularem adminiſtrationem transferre, geſtire? Et Chryſoſt. lib.3.de ſacerdotio dicit, Principes ſæculares habere ſolummodo corporum poteſtatem,& ſacerdotes habere vinculum animarum, & eorum poteſtatem ad cœlum vſque peruadere, & D. Bernardus lib.2. de conſideratione ad Eugeniũ planè docet quòd Epiſcopus eccleſiæ Romanæ, eſt ſummus pontifex, primus epiſcoporum, poteſtate Petrus, vnctione Chriſtus, vnus omnium paſtorum paſtor, cui claues traditæ ſunt, cui oues cre-

dite sunt, alii [inquit] pastores habent greges sibi assignatos singuli singulos, ecclesiæ autem Romanæ pontifici vniuersi greges sunt crediti, non modo oues sed, & pastores, & in Epist. ad Mediolanenses hanc eandem confirmat sententiam, & Hieron. contra Iouinianum, & Cyprianus ad Cornelium Papam, Marcellus quoque, vt habetur. 24. quæst. 1. cap. Rogamus, & Ignatius apud Ioan. Driedonem Tom. 4. cap. 9. Nemo [inquit] præter episcopum aliquid agat eorum, quæ ad ecclesiam pertinent. Prætermitto. h. c. D. Aug. qui vbique locorum affirmat pontificem Romanum caput esse omnium ecclesiarum, falsum ergo est quòd Rex ille, vt nunc ditissima regina [quæ vtinam, vt Roma longe abest, & ditissima est, ita ab impietate longe abesset, & veritate abundaret] affirmabat se scilicet immediatè, à Deo constitutum esse regem, in spiritualibus, & temporalibus in Anglicana Ecclesia, & præter id, quòd summum pontificem, nullo modo confitentur esse caput ecclesiarum, sibi quoque tribuunt potestatē in spiritualibus

tralibus quòd aduersatur Clem. lib. 2. Const. Apost. cap. 20. Sed [inquit] neque laicos cõcedimus aliquod munus sacerdotale exercere veluti sacrificium, baptismum, manus impositionem, vel benedictionem, non enim sibi quisque sumit hororem sed qui vocatur, a Deo, nam per episcopi manus datur hæc dignitas, qui verò, ad eam promotus non, est sed eam sibi vsurpat Ozie pœnã sustinebit. Hanc eandem confirmat, sententiam apud Hesium in confess. Polon. cap. 24. Hanc Anglorum regum sententiam multis sacræ scripturę sanctorumque patrum, auctoritatibus nec non praxi ab initio nascentis ecclesiæ exagitat Thomas Vualdensis Tom. 1. libr. 2. Articu. 3. capitu. 63. & eodem Tom. lib. 2. art. 3. cap. 75. Sed veniamus, etiã ad historias, his enim apertissimè probatur fieri non posse, vt Rex vel regina Anglorum immediatè, à Deo in spiritualibus potestatem habeat, nam ab initio nascentis ecclesiæ reges non erant Christiani & tamen erat potestas ecclesiastica, dictum enim fuerat Apostolis, Accipite spiritum sanctũ

quorum

quorum remiſentis peccata, & quotie ſcunque feceritis in mei commemorationem, Apoſtoli quoque cùm regulam vllam, non tradiderint ſecũdum quàm reges ad fidem accedentes acquirerent hanc poteſtatem con ſequutio fit regibus Anglorum hanc Deum poteſtatem non dediſse in ſpiritualibus. Donatiſtæ etiam cùm ad Imperatorem Conſtantinum appellaſsent execrantur ab Imperatore, vt teſtatum reliquit Optatus Mileuitanus lib.1.de ſchiſmate Donatiſtarum, de quibus Conſtantinus religioſisſimus Imperator dixit; O rabida furoris audacia, nã vt in cauſis gentilium appellationem ab epiſcopis ad Imperatorem interpoſuerant, quàm hiſtoriam recenſet quoque. D. Aug. epiſt. 48. & 62. Et quàmuis Conſtantinus Donatiſtarum cauſam iudicauerit, veniam nihilominus ab epiſcopis petiit, vt teſtatum reliquit. D. Aug. epiſ. 162. & quòd Conſtantinus nunquàm ſibi hanc, in ſpiritualibus arrogauerit poteſtatem teſtis eſt Rufinus lib.1.eccleſiaſtic.hiſt.cap.2. teſtes ſunt Socrates ſozomenus, Caſsiodorus Nicephorus,

photus,& Eusebius. Ischiras autem quemadmodum in historia sua ecclesiastica scribit Socrates facinus patrare multis mortibus dignum ausus fuit, cùm enim nunquàm esset sacerdotio sortitus imposito sibi ipsi presbiteri nomine, quæ sunt sacerdotis obiuit, quod etiam confirmauit Theodoretus,& eum carceri propterea fuisse datum narrat Sozomenus lib.2. de quo etiam testimonium reddit Athanasius in secunda Apologia. Hic duo sunt notatu digna. primum, quòd fuerit carceribus mancipatus, deinde quòd hoc facinus fuit multis mortibus dignum. Anglicanum ergo regem sacerdotii officium, sibi rapientem, qui carceribus affirmaret mancipādum nec mortis vnius, sed milium reum vocitaret diceremusnè errare? Et huic sententiæ subiici debent Lutherani & quotquot mulierib.& sacerdotalia munera permittunt. Epiphanius quoque reprehendit Zacheum quendam, quòd audacter sacra misteria contractabat,& sacrificia, cùm laicus esset impudenter perageret. Alexander etiam Ales.4.parte art.2.mem

bri.

bri.3.quæst.21.dicit,'quòd non est peioris conditionis hierarchia ecclesiastica quàm sint aliæ Repub.sed in omni Repub. est ascensus, & descensus, & ascendendo est status ad vnum,ergo, & in ecclesiastica hierarchia erit vnus,qui plenitudinem potestatis habebit,at si rex Anglorum esset caput ecclesiæ Anglicanæ, certe vel esset supremum vel sub alio, si sub alio aut sub Christo immediatè,aut sub pontifice,non est autem supremum caput ecclesiæ Anglicanæ, quia hierarchia ecclesiastica non resolueretur in vnum caput, in vnum fundamentum Petrum scilicet contra verbum Christi, super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. Si verò est, sub potestate Papæ cur illi obedientiam negat? Nonne aduersatur dicto illi obedite præpositis vestris?

Cap 6. in quo ponuntur, & soluuntur obiectiones contra determinata.

OBIICIVNT nihilominus protestantes,quòd in veteri testamẽto reges

ges, & Duces sacerdotibus quid in rebus ecclesiasticis agere deberent præscripsisse, & officium sacerdotale negligenter obeuntes abdicasse. Præterea Moyses præfuit populo Iudaico & leuitis, & sacerdotibus vt politicus princeps ergo regia potestas annexam habet in spiritualibus potestatem. Albertus magnus quarto sen. distin. 19 arti. 14. negare videtur moysen verè sacerdotem fuisse. Et confirmatur nam post mortem Moisis Iosue duxit populum, & quàmuis esset solummodo politicus princeps præscripsit nihilominus leuitis, & sacerdotibus quando vel arca Dei mouenda esset vel populus circumcidendis Et Dauid, sacerdotes reprehendit quòd humeris non imposuissent arcā Dei, & constituit cantores, & benedixit populo. Salomon etiam abiecit Abiatar, vt non esset sacerdos domini, & sadoch sacerdotem posuit pro eo, similia quoque, & Iosaphat, & Exechias cæterique reges fecerunt in rebus, & causis spiritualibus. Imperatores quoque Christiani hanc sibi in spiritualibus potestatem arrogarunt, adeo vt

Constantinus Magnus causam Dona tistarum, & ipse audierit, & episcopis tanquam eius vice iudicaturis delegauerit. Nicenam Synodum conuocauit in ea præfuit, & ad illius exemplum Theodosius Marcianus, Theodoricus Italiæ rex atque alii imperatores, & reges in spiritualibus iudicarunt, qui nunquam aut hoc sibi sumpsissent, aut ab episcopis id facere per missi essent nisi iure diuino, & ecclesiastico talis potestas eis credita fuisset, & collata. Ambrosius quoque lib. quinto epist. epistola. 32. fatetur populum potestatem habere iudicandi in causis fidei ergo rex multo magis. veruntamen rem non satis pro dignitate explicant, causæ enim, spirituales quibus modis, & à quibus iudicibus tractandæ essent in conciliis explicatur, sed concilia sunt episcoporum, vt testatum reliquit August. Epist. 119. c. 19. & epist. 152. contra Donatistas. c. 15. & lib. 6. de baptismo cõtra Donatistas cap. 35. & Marcellus Papa in epist. 2. & leo huius nominis primus epist. 153. & Flauianus in epist. ad Theodosium, quæ habetur in epist. leonis,

Pulcherria

Pulcherria quoque Augusta in epi-
sua, quæ habetur inter epist. præambu
lares ad concilium Calcedonense.
Hanc ipsissimam veritatem Theodo
sius imperator scribens ad ephesinā
Synodum confitetur; Illicitum [in-
quit] est eum, qui nō sit ex ordine e-
piscoporum, ecclesiasticis immisceri
tractatibus, quòd etiam confirmat in
epist. ad Cyrillum quæ habetur in o-
perum eius Tom. 4. & Valentinianus
vt retulit socrates lib. 6. ecclesiast. hist.
cap. 7. ad imperatorem de dogmati-
bus determinare non pertinere affir-
mauit. Augu. quoque epist. 68. & 166.
de Constantino retulit, quòd cum ad
eum causam Cæciliani schismatici de
tulissent, non est ausus de causa episco
pi iudicare, Sed eam discutiendum,
& finiendum episcopis delegauit, vt
etiam dixit Eusebius lib. 10. hist. ec-
clesiast. cap. 5. & tandem in Actib. A-
post. ca. 20. de episcopis dicitur, quòd
eos posuit Deus, vt regerent eccle-
siam suam. Nec est difficile eorum
soluere rationes, in lege namque na-
turæ Respub. ipsa ciuilis, instituere
poterat sacrificia quibus Deum ve-

rum colerent atque adeò sicut reges & magistratus creare poterat ita, & sacerdotes qui diuino cultui manciparentur, imò, & rex ipse illos instituere poterat, quia nullam habebant supernaturalem potestatem, & tales, legitur Gen.cap. 17. in Ægipto fuisse, quin verò poterant iure hæreditario, primogenituræ succedere, quare Melchisedech iussu Dei, quia primogenitus erat Noè [vt nonnulli dicant] nēpe seth, erat sacerdos Dei altissimi, & Iacob fertur ius hoc, à fratre suo Esau mercatum fuisse. At in lege scripta, quia eorum vnctiones sacrificia, & vestes erant figura rerum supernaturalium legis euangelicæ non poterat, à Repub.creari sed à Deo per misterium Moysis creabātur, & ideo Deus instituit Aaron summum pontificem vt habetur Exod.cap.28. & elegit tribum leui in qua perpetuo essent sacerdotes, & ministri templi, hanc doctrinam tradidit Dominicus sotus 4.sen ten.dist.o.quæst.1.arti.3. Albertus autem magnus.4.sent. dist.18.arti.14.dicit quòd spiritualia veteris testamenti, & noui quasi æquiuoce dici, illa e-

nim

nim ſunt ſpiritualia, quia ſignificant ſpiritualia, & huiuſmodi per ſæculares perſonas, & laicos diſpenſari poſſunt. Ex quibus sane conſtat ſecundum Albertum non eſſe inconueniẽs talia ſpiritualia adminiſtraui per ſimplices laicos. Sed mihi magis probatur, vt dicamus reges ſcilicet Hebręorum in his quæ legis erant ſacerdotibus leuitici generis non præſcripſiſſe imò lib. Deuteron. cap. 17. habetur appellationes faciendas eſſe à iudice ſæculari ad ſacerdotem, & in eodem loco iubet Deus regem, deuteronomiũ, à ſacerdote accipere. Ex quibus ſanè conſtat reges Hæbreorum aut nunquàm in his, quæ ad cultum Dei pertinent ſacerdotibus præſcripſiſſe, aut certè non niſi tyrannico imperio. Sed demus eos ſacerdotibus iure in ſpiritualibns præſcripſiſſe quid agere deberent, non inde tamen fit cõſequens ſic, & reges ducesque Chriſtiani ſacerdotibus quid agendum ſit præſcribere poſſe, nam non omnia, quæ in veteri lege fiebant in lege euangelica ſunt facienda quia ſi regum Hæbreorum ſtatus ad Chriſtianos reges trahɇretur

heretur, nonne etiam pontificum leuitici generis status eadem ratione ad nostra tempora trahēdus esset? Sit ergo vna solummodo tribus externo sacrificio addicta, sit vnum in mundū templum sit vnus episcopus, at ista iam putatis abolita, & irrita facta, ergo simili ratione, & status regum Hæbræorum. Sed dicerēt fortassis, si quæ in lege veteri fiebant ad tempus noui testamenti non trahuntur, cur pro pontificis Romani primatu Papistæ ad exemplum vnius Leuitici pontificis, itemque pro externo, sacrificio ad vetera sacrificia confugiunt? Dico id factum esse nō solùm quia quicquid perfectionis erat in veteri lege, trahendum erat ad nouum testamētum, sed etiam principaliter quia, sic institutum est à domino, dictū est, enim Petro; Pasce oues meas, nō dicit has vel illas, sed in vniuersum omnes, quòd qua ratione, sit à domino institutum ad institutionem, vnius Leuitici pontificis confugiunt Theologi, Catholici, nam multitudo perfectius regitur ab vno quàm, à multis. Ad secundum præter id, quòd dicere pos

sumus

ſumus ſtatum Regum,& Ducum Hę-
breorum non eſſe trahendum ad ſta-
tum Regum, & Ducum Chriſtiano-
rum; reſpondetur quoque Moyſen
non præfuiſſe ſacerdotibus, vt polliti-
cus princeps ſed, vt ſacerdoſ,nã alio-
qui dicere oporteret regum Hæbreo-
rum nec non Ducum fuiſſe ſacerdo-
tibus mitras imponere, eorumq; ma-
nus initiare, pontificem induere,do-
cendi munus arripere, altare vngere,
& ſacrificium offerre; nam hæc om-
nia moyſen feciſſe legimus, vt patet
Exod.cap.28. & 29. huiuſmodi ergo
feciſſe arbitrandum,eſt quia ſacerdos
Dei erat vt dixit Dauid; Moyſen [in-
quit] & Aaron in ſacerdotibus eius,
& ſamuel inter eos, qui inuocant no-
men eius. Et hanc ſententiam confir-
mat Leo apud Alphonſum, à Caſtro
lib. aduerſus Hæreſes cap. epiſcopus,
& Franciſcus Burſatus in primo vo-
lumine conciliorum conſi. 108. At re-
plicant non ideo Moyſen, à Dauid ſa-
cerdotem dici, quia fuerit vere ſacer-
dos,ſed quia heros, & princeps erat,
nam tales in ſacra ſcriptura ſacerdo-
tes quandoque dici ſolent, vt patet.2.

Regum lib.cap.8.vbi filii Dauid, sacerdotes appellantur,& dicuntur, vnde,& in primo lib.Paralip.cap.18.dicitur quòd filii Dauid erant primi ad manum regis,vbi glossa dicit, quòd erãt priores, & nobiliores, & Petrus comestor lib.2.Reg.cap.10.dicit quòd erant sacerdotes filii Dauid, idest post regem erãt cæteris digniores, in quẽ sensum volunt etiam nonnulli, & illud exod. cap.2. Iethro erat sacerdos madian intelligendum esse,vt sit sensus erat nobilis,& princeps apud Madian,& Anacletus dist.22.cap. Sacrosancta interpretatur hoc Dauidis dictum non de vero sacerdotio. Sed de prioritate, erant [inquit] sacerdotes hoc est,primi inter eos, & Caietanus in expositione Psalmi. 98. dicit quòd Aaron fuit verus sacerdos,sed Moyses dictus est,sacerdos quia fuit fons, & origo sacerdotii nam consecrauit Aaron. Cæterum quàmuis hoc nomẽ sacerdos hæc omnia in sacra scriptura significet de Moyse nihilominus dici non potest, quòd ideo sacerdos dictus sit quia fuerit solummodo hæros,& princeps politicus, nam Da

uid

uid non coniunxiſſet ſimul Aaron,& Moyſen cum non æqua ratione dicerentur ſacerdotes. Et cõfirmatur quia verùm ſacerdotem diffiniens Apoſt. ad Heb.cap.5.dicit eum eſſe, qui eſt, ex hominibus aſſumptus, & pro hominibus conſtitutus in his quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona, & ſacrificia pro peccatis, ſed Moyſes erat pro Aaron in his quæ ad Deum, vt habetur exod. cap. 4. & pro populo, vt in Deuteron.cap.5.Moyſes ergo erat verus ſacerdos, & in hunc modum arguit Alexander 4. parte art.1.mẽbro. 8. quæſt.20. Et quòd res,ita ſe habeat patet, nam in verſieulo diſtinguit inter ſacerdotes, & inuocantes Dominum, nam ſamuel non erat ſacerdos ſed Leuita, vt teſtatum reliquit Hieron.lib.1.aduerſus Iouinianum,& D. Auguſt. in expoſitione Pſalmi.98.& in hac re errauit caietanus qui in præfati pſalmi expoſitione negauit ſamuelem Leuitam fuiſſe. Philo quoq; iudæus lib.3.de vita Moyſis, & Dionyſius Areopagita lib. Eccleſiaſt. Hierarchiæ cap.5. & Nazianzenus in oratione ad Gregorium Niſſenum dixe

runt Moysen esse sacerdotem, nec illis fauet Anacletus, nam cum hoc nomen sacerdos hæc duo significet, non est, mirum si aliorum sequendo opinionem, & interpretationem dixerit Moysen fuisse sacerdotem hoc est, nobilem inter eos. Ex quibus omnibus cum constet hæc Moysen non fecisse, vt politicum principem sed vt sacerdoté nō est, cur principibus Christianis demus facultatem iudicandi de rebus ecclesiasticis. Tertia vero ratio nullius est momenti, nam illa omnia facta sunt ex concilio summi sacerdotis, vel ex reuelatione diuina vt habetur in lib. num. Cap. 27. & 3. lib. Reg. cap. 2. quo in loco salomon abiecit Abiatar ex reuelatione domini. Quòd verò quarto loco obiicitur nihil concludit, conciliis quidem interfuerunt nonnullis imperatores, non vt de fide iudicarent sed, vt fidem tuerentur. Nec illis fauet ratio, quàm adduxit Micalus dist. 96. cap. Vbi nam, quàmuis enim fides sit causa publica, & communis non est, tamē omnium de illa iudicare, nam nunquid quia iustitia est, communis omnium cau-

ſa,omnium quoque erit illam admi-niſtrare, & de illa iudicare? At in-quiunt inter laicos multos doctrinis variis perpolitos in Theologia e-tiam exercitatiores inueniri, quã ſint multi epiſcoporum, ab his ergo cur non petẽdum potiùs iudicium, quàm ab epiſcopis ignorantibus, & Cæcu-tientibus? Verùmtamen his dici po-teſt illud;

Veterem in limo rana cacinere querellam.

NON eſt enim nouus mos noua ue conſuetudo hæreticis epiſcopos vocare ignorantes idiotas, in nul-lo præſtantes, ſic enim Arrius voca-bat patres concilii. Nicem vt recen-ſet Theodoritus lib.1. ſuæ hiſt.cap.8. & ſocrates lib.1.hiſt. eccleſiaſt.cap.8. hic fauet Eraſmus apud Albertum Piũ lib.12. Sed demus hæreticus iſtis in concilio quoſdam, & multos fuiſ-ſe præſules, qui minùs eſſent in ſcri-pturis verſati, quàm eorum exigere-tur perſona, at non ideo hæreticis do-ctis erant præſtantiores? Nonnè præ ſtat proba ignoratione detineri (vt

docuit Chryſoſt.homil.76.in Matth.] quàm falſa opinione mancipari? qui enim neſcit facilè ratione, ducitur, vt credat, qui verò ſcire credit cùm neſciat, non poteſt facile veritatem ſuſcipere. Sed ad rem noſtram, nunquid quia in populo priuati multi inueniũtur, qui maiori pollent ſcientia, quàm qui à principe electi ſunt, ideo è ſuo ſolio ſunt deturbandi? Minimè certè, eorum igitur cùm ſit ſeruanda iuriſdictio, & ordinaria poteſtas illis, à principe collata, horum quoque epiſcoporum ſcilicet iuriſdictio, & ordinaria poteſtas, à domino in his quæ fidei ſunt illis collata veneranda, eſt & ſuſcipienda, & à ſolio eorum epiſcopali non ſunt arcendi. Et hinc colligitur error Caluini qui dixit cuiuſuis eſſe eccleſiam emẽdare, nam quãuis Deus vnicuique mandauerit de proximo ſuo, omnia tamen honeſtè & ſecundum ordinem fieri voluit Apoſt. in priori ad corinth. cap.14. Verumtamen præter, id quòd conſequutio non valet, falſum quoque eſt imperatores iudices fuiſſe in his, quę fidei ſunt, nam Conſtantinus in cauſa Do-

natiſtarum

natiſtarum, ſi iudicauit,id fecit conſu lendo paci, & eccleſiæ tranquilitati, vnde, & appellare ad regem terrenũ in his quæ fidei ſunt vocauit rabidam furoris audaciam,vt dixit optatus Mi leuitanus, & Thomas Vualdenſis Tom.1.Doct.Antiq.Fidei lib.2. cap. 80. affirmat Conſtantinum id inuite feciſse, & Aug. Epiſt.162. id factum fuiſse affirmat,vt veniam peteret, & Theodoretus narrat Conſtantinum, non quidem cùm auctoritate in concilio Niceno conſediſse, aut ſententiam dixiſse, ſed vltimum ex omnibus ingreſsúm fuiſse, & Ambroſius epiſt.lib.5.epiſt.32.fatetur Conſtantinum nullam legem potuiſse concilio & Athanaſius in Apolog.2.diſtinguit iudicia epiſcoporum,à iudiciis.Imperatorum. Aiunt Conſtantinum concilium conuocaſse indeque deducunt in cauſis fidei iudicaſse.Cæterum nõ bene deducunt conuocauit etiã Nabucodonoſor Rex ariolos magos,& maleficos caldeos, nunquid proinde de ſuis ſonnis iudicauit? Adde etiam quòd non valet conſequutio conuocauit imperator concilium ergo pro-

pria,& ordinaria auctoritate. nam vt habetur in hist. Tripar. lib. 4. cap. 9. & 19. etiam ante concilium Nicenum regula fuit ecclesiastica, Ne sine Romani pontificis auctoritate concilia congregarentur. Quod igitur conuocauit concilium Nicenum constantinus intelligi debet, vt intelligitur in sacra scriptura, quòd Iosue præcepit sacerdotibus, & Leuitis, vt amouerent archam Dei, non enim præcipiebat illis nisi iubēte Eleazaro summò sacerdote, si ergo conuocauit concilium, id factum est, consulente summo pontifice, vnde, & Tom. 1. Consiliorum in decretis syluestri Papæ habetur, quòd his temporibus factum, est consilium cum consensu syluestri in Nicea Bithiniæ. Et quòd imperatores eorum regia potestate consilia non conuocarent inde constat, quia si Imperatores eas ratione id fecissent profecto quæ sine illorum consensu celebrata fuissent cōsilia, irrita essent & nullius roboris, & propterea Concilium in Act. Apost. cap. 15. celebratum quia nec iussu, nec imperatoris concessione celebratum fuit nullius

esset

esset momenti, quo quid absurdius dici poterat? Et nō ab re summus Pontifex in congregandis concilijs Imperatoris & Regum, nec non Ducum Christianorum requirit consensum, quia vt decet. D. Bernardus in epist. 243. Concilia his auctoritatibus congregata sanctiora, & firmiora esse videntur. Et in hunc modum intelligendum, quoque est, in concilio Calcedonense, & in sexta synodo generali, Cōstantinopolitana tertia, quod ibi fuerunt gloriosi iudices seculares, non quidem, vt iudicarent de fide, sed an acta essent libera, & an vi vel metu essent facta. Horum omniū fides haberi potest, ex hisse quæ tradidit Athanasius in Epist. ad solitariā vitam agentes de Hosio Episcopo Cordubense: qui ad Constantinum Imperatorem dixit; tibi Deus Imperium commisit, nobis quę sunt ecclesiæ concredidit. Suidas quoque narrat in verbo Leoncij, quendam Leoncium Tripolis Lidiæ Episcopum fuisse, qui cum cæteros videret Episcopos Constantij Imperatoris dicta cum plausu excipientes, & Con

stantium

ſtantium inter Epiſcopos præſidentem, eccleſij que præſcribere volentem ad Conſtantium dixit: Ad ſolos id ſolummodo Epiſcopos pertinere. Theodoretus quoque præfecto Conſtantij dicebat; Se nolle Conſtantio cõmunicare, quia iudicabat de fide, & hanc fuiſſe D. Martini ſententiã teſtis eſt ſuplitius. lib. 2. Sacræ Hiſto. & propterea falſa mentiuntur noſtri tẽporis Hæretici dum inquint, Epiſcopos Imperatoribus, & regibus ſibi talia iudicia arrogare volentibus, non obſtitiſſe, imò nec heretici antiqui id facere auſi ſunt vt teſtis eſt Hoſius Confeſſ. Polon. cap. 24. & Nicolaus Sãderus lib. 2. de viſibili Monarchia cap. 3. Nec illis fauet Ambroſius, qui & ſi videatur populo iudicandi poteſtatem dare in cauſis fidei, reuera tamen nec populus, nec princeps, aut alius præterquam epiſcopi iudicare habent in cauſis fidei. Eſt enim duplex iudicium priuatum vnum, quod fit à ratione cuiuſque, publicum alterum, quod à magiſtratu eius ordinaria poteſtate exercetur, permittit ergo Ambroſius populo iudicare poſſe

de

de fide iudicio priuato, non quidem simpliciter, sed iuxta regulas Apostolorum, & Sanctorum patrum. Conformis est sentētia Ambrosij ei quod à Luca narratur in Act. Apost. ca. 17. Paulus (inquit) & Silas ingrediuntur Synagogas Iudæorum Berrhoeæ, & qui summo genere nati erant receperunt sermonem, cum omni promptitudine quotidie scrutantes scripturas, an hæc ita se haberent. Quo in sensu etiam Petrus Sotus prohibet, ne conciliorum spiritus iudicetur a laicis, & secularibus hominibus. Desinat ergo hic Brentii impudentia, qui aduersus Petrum Sotū virum doctissimum inuenit in hunc modum; Principes Iudæorum Berrhoeæ probant, & exigunt ad scripturas spiritum tantorum Apostolorum, & à Sotus prohibet nostris principibus, ne conciliorum spiritum ad nomen sacræ scripturæ exigant. At vero decipit tuo Brentius, quàmuis enim principes Iudæorū scrutarētur scripturas, an ita se haberent, non ob id tamen iudicandi potestatem de scripturis sibi arrogarunt nemo enim prohibet,

quo

quo minus vnusquisque scripturas scrutetur, an ita se habeant quæ affirmantur in ecclesia catholica, at uerò si secus alicui videbitur non propterea potestatem illi damnādi damus, iudicet priuato iudicio, sed iuxta traditionum patrum, & si sensus ei uidebitur, iudicet se potiùs, ob intelligentiæ tarditatem pleraque, non esse assequutum, quàm illi qui vnum aliquō in locum, ex vniuerso terrarum orbe congregati, de causa fidei disceptaturi conuenerunt. Fieri igitur, non potest vt Reges Anglorum, in spirituali bus immediate à Deo plenitudinem potestatis habeant.

Cap. 7. in quo ex determinatis ostenditur fieri non posse, vt episcopi in suis diœcesibus habeant plenitudinem potestatis.

ET ex his etiam colligi potest, quàm perniciosissimus esset in ecclesia error illorum, qui in cōcilio

Triden-

Tridentino tentabant determinari tã
tum eſſe Epiſcoporum,in ſuis diœce
ſibus iuriſdictionem quanta eſt Pa-
pæ,in vniuerſo orbe. Qui enim affir-
mat epiſcopus,in ſuis diœceſibus tan
tum habere poteſtatem, quantam ha
bet Papa,in vniuerſo orbe negare ha
bet Petro cómiſsas eſse oues Chri-
ſti ſimpliciter,& abſolute , quia qui-
cunque plenitudinem poteſtatis,ha-
bet is caput,et princeps eſt,ac per cõ
ſequens ouis eſse , non poteſt , alio-
quin et Petrus ouis eſset. Diceret ta-
mẽ aliquis epiſcopos oues eſse Chri
ſti et paſtores , in eorum diœceſibus.
At vero decipiuntur nam qui plleni-
tudinem poteſtatis eccleſiaſticæ ha-
bet,immediate eſt ſub Chriſto,et pro
pterea ſi epiſcopi habent plenitudi-
nem poteſtatis, non ſunt aſsumpti in
partem ſolicitudinis ipſius Petri, nec
ſunt oues Chriſti quia ſunt commiſ-
ſę Petro,ac inſuper Petrus, non eſset
caput omnium eccleſiarum,nec eſset
paſtor ouium,et Paſtorum, quod ad-
uerſatur. D.Bernardo.Præterea dicãt
q̃ro mihi,epiſcopi, an Parochi in ſuis
diœceſib.plenitudinem poteſtatis ha-

beant

beant nec ne, certe affirmare nō possunt eos plenitudinem potestatis habere cur ergo non habent? Nunquid Parochorum auctoritas non est, de iure diuino? Si est sicut, & illa episcoporum cur multis vos habere plenitudinem potestatis in tota vestra diœcesi, & non multis habere Parochos? An fortassis quia vobis est, de iure diuino cura animarum vestræ diœcesis demandata non autem parochis, qui assumpti sunt in partem solicitudinis? At vero si hac ratione vobis plenitudo potestatis cōuenit, & nequaquam parochis, quia sunt assumpti in partem solicitudinis Cur cùm, & vos assumpti sitis in partem solicitudinis plenitudinē potestatis in vestris diœcesibus vobis arrogatis? Ac demum dicere episcopos in suis diœcesibus tantam habere potestatem quantam habet Papa in vniuerso orbe, est negare verbum Christi Petro singulariter dicentis; Pascē oues meas, non enim Petrus pascere potest oues Christi, si vos in vestris diœcesibus plenitudinem potestatis habetis, quia in illis summus pontifex nullam haberet iu-

risdi-

iurisdictionem. Nec dicere possunt Papam pascere oues Christi quia pastores in ecclesia constituit, nam nonne, & pastores sunt oues Christi? A quo pascuntur? A summo pontifice? Minime ex vestra sententia, sunt enim Petro in suis diœcesibus æquales, ergo Papa non pasceret oues Christi, si episcopi plenitudinem potestatis haberent. Vnde, & Origenes more suo philosophatus in Matth. cap. 16. dicit Christum his verbis; Tibi dabo claues regni cœlorum maiorem Petro promisisse potestatem ligandi, & soluendi quàm postea reliquis Apostolis aut dedit aut promisit, nam cùm aliis omnibus Apostolis ligandi, & soluendi potestatem tribuit in cœlo tantum singulari numero explicans spondet fore soluta aut ligata, quæ illi soluerent aut ligarent super terram, at cum Petro claues commisit non vsus est, singulari numero sed plurali numero significauit in cœlis fore soluta. Si ergo Apostoli quibus episcopi succedunt tantæ non fuerũt iurisdictionis quantæ fuit Petrus, quo modo audent isti in suis diœcesibus

se

se Petro æquales constituere? Cyrillus quoque Alexandrinus apud D. Thomam 4.sent.dist.24.quæst.2.art. 2.quæst.3.dixit; Vt membra maneamus in capite nostro Apostolico throno Romanorum pontificum, à quo nostrum est, quærere quid credere, & quid tenere debeamus ipsum venerantes, ipsum rogantes præ omnibus quoniam ipsius solius est, reprehendere corrigere statuere disponere soluere, & ligare loco illius qui ipsum ædificauit, & nulli alii quòd suum, est plenum sed ipsi soli dedit, cui omnes iure diuino capot inclinant, & primates mundi tanquàm ipsi domino Iesu Christo obediunt, hanc sentētiam confirmat concilium constantinopolitanum. Sed concludamus quis quæso adeo demens est, princeps qui totam sui principatus singulis ministris conferat auctoritatem? Nonnè id esset tot constituere principes in suo regno illi æquales? Vt ergo ministri principum ex eo, quòd ministri sunt & in partem solicitudinis sunt à principe assumpti minoris intelliguntur potestatis quàm sit princeps, & quo

magis

magis à principe recedunt, eo etiam sunt minoris potestatis, ita profecto sic dicendum est, de episcopis, & aliis ecclesiæ prælatis, vnde & summus Pontifex in cap. Dudum de præben. & dignit. in 6. affirmabat tantâ non contulisse Episcopo auctoritatem, vt maior quoque apud ipsum non sit. Præterea omnis potestas ab alio descendens suapte natura est limitata, nam in solo principe est potestatis plenitudo, sed potestas episcopalis, & parochorum est à summo pontifice, & ab episcopo, quia episcopi sunt assumpti in partem solicitudinis Petri, & parochi in partem solicitudinis episcoporum ergo est suapte natura limitata. Ex quibus deduci potest error Francisci Cordubensis lib. annot. catholicarum cap. 120. qui dixit, quòd in primitiua ecclesia facta episcopatuum distributione singuli episcopi in suo episcopatu omnimodam potestatem habebant, quia Cyprianus dicit; Episcopatus vnus est, cuius à singulis episcopis pars in solidum tenetur. Hoc enim præter id quòd communi omnium Theologorum sententiæ aduersatur,

aduersatur,

uersatur,quia episcopi etiam in primitiua ecclesia Apostolis in omnimoda eorum potestate,non successerunt aduersatur,quoque rationi nunc allatæ,fieri enim,non potest, vt à summo Pontifice pendeant, & quod in eorũ diœcesibus tantum habeant potestatem quantam habet Papa in vniuerso orbe,tenet ergo & semper tenuerunt episcopi partem episcopatus in solidum quia omnes tenentur pascere gregem. Vel dicitur vnus episcopatus cuius partem in solidum tenet vnusquisque episcopus, quia tantum potest vnus episcopus, in sua diœcesi quantũ alius in sua. Et in hac re errauit Molineus apud Franciscum Vargam lib. de iurisdi. episcoporum confirm. 3. propos. 4. nam dixit quod erat vnus episcopatus,hoc est vna dignitas episcopalis,quàm in solidum possidet vnusquisque episcopus, sub vno pontifice, verissimum quidem est vnum esse episcopatum, vnam scilicet esse episcopalem potestatem, sed hanc vnam ab omnibus episcopis in solidum possideri sub vno pontifice falsum est,nec id affirmat cap. loquitur.

tur.

tur.24.q.1. Sed dicit vnam esse potestatem episcopalem cuius pars vnusquisque episcopus tenet in solidum. assumpti enim sunt episcopi in partem solicitudinis Petri. Imo Vlpianus affirmat,& iurisconsulti statuunt duos in solidum dominos esse, non posse vnius rei, sed pro parte tantum, quomodo ergo si una est episcopalis iurisdictio tot episcopos habere poterit dominos in solidum? Sed diceret aliquis, quomodo ergo Apostoli vbique terrarum iurisdictioné habebant? Dico solum Romanum Pontificem in solidum esse totius orbis episcopum, quia ordinariam vbique terrarum habet iurisdictionem, Apostoli autem cum illo non fuerunt domini in solidum, sed exigente necessitate poterant quæ muneris, erant Petri vbique exercere, ille enim dicitur tenere in solidum, qui ordinarie, & primo tenet, sic ille dicitur dominus in solidum alicuius rei, qui primo, & ordinarie illi rei dominatur, & Apostoli primo, & ordinariè iurisdictionem episcopalem, non habebant cum Petro in toto terrarum orbe, in solidũ,

& propterea non erant in folidum vbique cum Petro Epiſcopi. Ex quibus omnibus manifeſtum fit, quod dicebamus nempe ſolum Papam habere plenitudinem poteſtatis vbique terrarum, ac Regum Anglorum immediate à Deo plenitudinem poteſtatis, in eccleſia Anglicana, non habere; poteſtatemque eccleſiaſticam eſſe collatam Petro, & eius ſucceſſoribus immediate, à Deo.

Cap. 8. in quo determinatur quaeſtio, quo iure Cardinalis eligunt ſummam pontificem.

DICERET tamen aliquis concilia Conſtantienſe, & Baſilienſe dicere quod ipſa ſynodus eſt legitime in ſpiritu ſancto congregata eccleſiā catholicam militantem repræſentans poteſtatem à Chriſto immediate habens. Si igitur ſynodus ipſa habet immediate poteſtatem à Chriſto, quomodo ergo dictum eſt Chriſtum

vniuer-

vniuersitati ecclesiæ immediate pote statem nō tradidisse? Ad hanc quæst. Gerson in tract. de potestate ecclesiastica quem Almainus in lib. de comparatione Papæ, & Concilii immitatur cap. 6. arbitratur concilium esse supra Papam, quia tota auctoritas ecclesiastica in vtroque foro residet in vniuersitate ecclesiæ, contra hanc opinionem est sententia Ioan. a turre cremata lib. 2. summæ Ecclesiæ cap. 71. & Caietani in opusc. de comparatione Papę, & concilii, arbitrantur enim auctoritatem ecclesiasticam primo residere in prælatis illius, confitentur nihilominus Christum primo auctoritatem eligendi, & creādi ministros ecclesiæ tradidisse ecclesiæ. Veruntamen vtrumque opinionem existimo falsam esse, nam ostendimus Christum immediate elegisse Petrum, & Apostolos, & nullo Apostolorum requisito consilio vel consensu designauit quoque, & septuaginta discipulos, sed Apostolis necesse : sunt episcopi, & septuaginta sacerdotes inferiores, ergo auctoritas creandi episcopos, non est immediate collata ec-

c'efiæ, ſed Petro ut diximus. Ius ergo paſcendi uniuerſam eccleſiā cum penès Pontificem Romanum reſideat, & immediate illud à Deo habeat dicere oportet falſam eſse opinionem Gerſonis, & Almaini, qui arbitrantur Pontificem Romanum, à concilio immediate au&oritatem capere. Cunque epiſcopalis au&oritas immediate ſit à domino, dicere oportet poteſtatem dicendi votum ſuum in concilio immediate eſse à Deo, & non a concilio vel a ſummo pontifice. Huic opinioni ſubſcripſit Dominicus Sotus 4. ſen. diſt. 20. q. 1. artic. 4. Et confirmatur nam ſupra in caluinam, & hæreticos di&um, eſt dominum noſtrum inſtituiſse regimen monarchicum non ſimpliciter. Sed vna cum Ariſtocratico, ſunt ergo epiſcopi ſenatores Papæ, at vt ſenator à principe inſtitutus ſtatim uotum ſuū dicere poteſt au&oritate à nullo alio expe&ata, ita & epiſcopi cum ſint à domino eccleſiæ principe inſtituti ſenatores ſtatim vota ſua dicere poſſunt nulla expe&ata au&oritate alia à ſummo pontifice. Et confirmatur

matur nam Papa cum concilium congregat nullum facit ius episcopis dicendi uotum ergo à Christo episcopi auctoritatem habent consultandi in concilio. Sed dicet fortassis quispiam in concilijs precitatis affirmari quod concilium repræsentat vniuersalem ecclesiam, & quod immediate habet auctoritatè à Deo, videtur ergo quod potestas ecclesiastica in vtroque foro, sit penes vniuersitatem. Respondeo concilium dici repræsentare vniuersalem ecclesiã, non quidem illa ratione quasi episcopi sint suorum populorum procuratores, sed quia sunt capita singularum ecclesiarum. Et dicitur habere auctoritatem, à Deo immediate, quia potestas ecclesiastica, est à Deo in pōtificem Romanum immediate. At cōtra (inquiũt hæretici) quia si auctoritas creandi summum pontificem, est penes vniuersitatè Cardinalium, multo magis videtur quod potestas ecclesiastica sit immediate domandata vniuersitati fidelium, nam Cardinales non eligunt summum pontificem nisi nomine episcoporum vni-

uersalem ecclesiā repræsentantium.
Sunt hic opiniones, nam quidam dicunt Papam dupliciter consideraui posse nempe quo ad personam, & quo ad auctoritatem, primo quidem modo si consideretur Papa existimant ius eligendi spectare ad episcopos sunt enim senatores Papæ, sed si consideretur secundo modo quo scilicet ad auctoritatem, cum illam à Christo habeat immediate nullo modo ab episcopis eligitur. Sed contra hanc determinationem dubitari posset, quia si electio summi pontificis ad episcopos spectat, quomodo ergo Cardinalis eligunt summum pontificē? Dubitari quoq; posset num summus pontifex possit sibi successorē instituere nullo vel Cardinalium aut episcoporum requisito uoto vel consilio. Priori dubio facit satis Dominicus Sotus 4.sen.dist.20.q.1.ar.4. quod scilicet Cardinales non eligunt summum pontificem nomine totius ecclesia quasi totus populus habeat auctoritatem eligendi Papam, sed nomine episcoporum ad quos de iure spectat electio summi pontificis, tamen

men cum non posſint electioni intereſse ſine magno diſpēdio,& multo tempore electio Cardinalibus eſt commiſſa. Huic ſententię videtur manus dare doctiſsimus, & excellens dominus meus Franciſcus Burſatus conſiliorum Tom. 1. conſ. 108. nume. 18. vbi dicit quod poteſtas eligendi ſummum pontificem, eſt Cardinalibus indefinite tradita, vt citius eccleſiæ vniuerſali prouideatur. Ex quibus ſane concludi poteſt quod ius eligendi ſummum pontificem, non eſt niſi delegatum in Cardinalibus Illuſtriſs. & hanc opinionem ſequitur Paludanus apud Ioan. turre crematam diſt. 23. arti. 2. cap. In nomine Domini, & ibidē Præpoſitus Cardinalis Alexan. Sed contra Sotum obiici poteſt; ſi enim Cardinales ius habent eligendi ſummum pontificem ne pontificis Romani electio ſit epiſcopis diſpendioſa, vel mutum retardetur, conſequens ſit quod remotis ſiue duabus cauſis epiſcorum ſit eligere Pontificem Romanum ueluti cum eſt concilium congregatam tunc enim epiſcopi ſunt præſentes, at epiſcopi in

concilio congregati non poſſunt ſum̃
mum eligere Pontificem, vt patet in
concilio Lateranēſi in quo obiit Iu
lius ſecundus poſt quartam concilij
ſeſſionem,& Cardinales ſolito more
conclaue ingrediuntur Leonemque
decimum ſeptimo die eligunt. Si igi-
tur Cardinales nulla alia de cauſa ius
eligendi ſummum Pontifice ha-
bent niſi vt electio,non ſit epiſcopis
diſpendioſa, & in multum tempus
protrahatur certe epiſcopi tunc in cō
cilio congregati voluiſſent iure ſuo
vti. Praeterea ſi ad Cardinales ius eli-
gendi ſummum Pontificem his ſo-
lummodo de cauſis ſpectat profecto
falſum eſſet concilium,non poſſe car
dinales iure illo priuare, non enim
eſt adeo vrgens cauſa, vt nunquam
aliter poſſit euenire, ſed Franciſcus
Burſatus loco citato exiſtimat ius ta-
le apud Cardinales nec impediri nec
abrogari poſſe per concilium,& Palu
danus apud Ioan. TurreCrematam
diſt.23.ar.2.ca.In nomine domini exi
ſtimauit quod Papa ſine aſſenſu ge-
neralis concilii, non poſſet à ſtatu
Cardinalium ius eligendi ſummum
Pon-

Pontificem auferre, & alijs dare ius quos vniuersalis ecclesia nunquam consensit, & his omnib. adstipulatur Cardinalis Alex. in Præfato. c. In nomine domini; si igitur nec concilium generale nec Papa potest Cardinales iure isto eligendi summum pontificē priuare videtur ergo quod in eis tale ius non sit delegatum, sed ordinariū. Præterea nulla alia ratione Cardinales Illustris. Episcopos vbique terrarum dicunt præcedere posse nisi quia sunt maioris auctoritatis, & iurisdictionis quam episcopi, nam episcopi non sunt assumpti, in partem solicitudinis Papæ nisi in vna diœcesi, at Cardinales sunt assumpti in partē solicitudinis totius orbis, vnde & Ioan. Turrecremata dicebat auctoritatem dominorum Cardinalium, non respicere tantum diœcesim vnam, aut prouinciam vnam, sed vniuersum orbē, quod etiam confirmari potest ex hisce quæ dicuntur à summo Pontifice cum assumūtur, nam illos ita alloquitur summus Pontifex ut retulit Archiepiscopus 3. parte tit. 21. c. 1. Estote fratres mei, & principes mundi, si igi-

tur summus pontifex assumit Cardi-
nales ad regimen totius orbis,& epi-
scopos ad regimen unius diœcesis,
vel prouinciæ cũsequens sit cardina-
les episcopis maiores esse, & proinde
ab illis,non dependere. Hæc sunt
quæ rẽ ipsam in controuersiã, & du-
biũ ponunt,nuncquid sentiendum sit
aperiamus. Pro solutione igĩt huius
arduæ difficultatis Restaurus in trac.
de Imperatore qõ. 99. retulit summi
Pontificis electionẽ vario modo ob-
seruatã fuisse, nã vt docuit Christo-
phorus Marcellus lib. 1. sacrarũ cære
moni .r. .c.2.aliquando summus ipse
Pontifex elegit & nominauit sibi suc
cessorẽ,ut patet de Petro qui nomina
uit Clementem, & sic ius eligendi
summum pontificẽ ad ipsum specta-
bat pontificẽ. Veruntamen ius quoq;
eligendi summũ Põtificẽ ad Impera
tores spectasse Canonistæ colligunt
ex c. Adrianus,& c.sequ.dist.63.& ex
c. si duo dist.79. & cap. cũ longe §. le
ctiones & capit. Agatho distinctione
63.sic etiam Illustris. Io. Hieron. Al-
banus in 2. parte lib. de potestate Pa-
pæ.num. 214. deducebat, sed postea

[inquiunt] pientissimi Imperatores illa se potestate abdicarunt, iustissimis de causis, vt nota. Baldus in cap. olim de rescriptis, & August. de Anchona lib. de potestate Papæ quæst. 3. arti. 7. Ioan. Hieron. Albanus loco citato. Et quòd tali iuri renunciauerint habetur eadem dist. 63. cap. Valentinianus, & in cap. omnis, & in cap. ego Ludouicus, & in cap. constitutio. Sed ni fallor ex cap. Valentinianus non habetur imperatorem huic iuri renũciasse, hortatur enim ibi Imperator Valentinianus episcopos ad electionem episcopi mediolanensis ecclesię, & talem eos eligere debere dicit cui ipse posset sincere caput suum submittere. Ex quibus sanè habetur verum esse quòd Gratianus dicit in eadem dist. cap. Cùm longe. §. electiones, nimirum ius eligendi vel summum pontificem vel alium ecclesiæ prælatum non ideo collatum dici Imperatori, vel Regibus vel principibus aut populo quasi quòd ipsi teneantur & possint electioni interesse, sed ꝙ non possent sic à clero electi inthronizari nisi habito beneplacito Impera-

toris, sacerdotũ enim est, eligere præsules, quòd etiam confitetur Valentinianus in præfato cap. Valentinianus, & Adrianus Papa vt habetur in c. Nullus laicorum in eadem dist. prohibet sub anathematis pœna ne quis laicorum cuiuscunq; dignitatis sit se ingerat electioni aut promotiori Patriarchę Metropolitæ aut cuiuslibet episcopi, hoc idem habetur in 8. synodo, & in c. Adrianus præfatæ dist. & Nicolaus Lothario regi scribens dicit: Episcopum auctoritate Apostolica, & non regio fauore esse eligẽdum c. Porro sias dist. 63. quàm sententiam confirmauit concilium Parisiense c. si per ordinationem, & consilium Laodicense c. Non est prætermittendum, & in secunda actione synodi sextæ, quæ fuit trecentorum quinquaginta episcoporum determinatur irritam esse electionem episcopi vel præsbyteri à principibus factam c. omnis, & Martinus Papa c. Non licet dist. 63. quòd ergo apud nonnulla concilia, & in rescriptis pontificum, & in eorundem cõstitutionibus reperitur, q populus, vel princeps electioni intersit

sit intelligi debet non quòd vocetur ad electionem faciendam hoc est, ad votum suum electiuum præstandum sed ad consensum suum electioni adhibendum, quòd etiam confirmat Io. cardinalis præpositus dist. 22. c. In nomine domini. Et mirum est, quomodo canonistæ imperatorem iuri de eligendis præsulibus dicant renunciasse in c. Omnis, & in c. Non licet, cùm nec verbum quidem habeatur de renunciatione, imò cum sint verba concilii, & Martini Papæ, quomodo erunt Imperatoris iuri de eligendis præsulibus renunciantis? Nec c. cùm Adrianus vel Ego Ludouicus id probant, in c. cùm Adrianus nil aliud habetur nisi quòd Adrianus eligitur ad pontificatum inconsultis legatis Imperatoris ne legati principum credant se ius habere in electione Romani pontificis, & in c. Ego Ludouicus nõ plus habetur quàm quòd electio Romani pontificis possit libere fieri à Romanis, & ne verbum quidem de renunciatione habetur. Existimo igitur summum pontificem aliquando Imperatori, & regibus, & Christiano-

rum

rum principibus ius fuisse non quidē eligendi præsules sed iudicādi de electione, id enim fieri potest, vt habetur in 8. synodo, & apud Gratianum cap. Adrianus in 2. dist. 63. & colligi potest ex consilio trident. sessione 23. c. 4. & apud August. di Anchona lib. de potestate Papæ quæst. 2. quòd ergo legitur in dicto c. Adrianus; Adrianū scilicet vna cùm vniuerso consilio Carolo regi tradidisse ius eligendi summum pontificem, & ordinandi ecclesiam Romanam, intelligi debet Consilium vna cùm summo pontifice illi fecisse ius iudicandi de electione non quidem simpliciter sed durante occasione, & periculo ne in ecclesia tam vniuersali quàm particulari esset schisma, vel oriretur, qua sublata occasione ius non solum eligendi sed etiam de electione ius iudicandi, vt antea etiam fuit translatum est, ad dominos Cardinales cùm consensu tamen populi Romani. Verùm cùm variis contrariisq; vulgi seditionibus atq; studiis, & aliquando principum violentia in electione summi pontificis, vel saltem in præbēdo con

ſenſu crebeerrimi tumultus, conten-
tiones, rixæ atq; etiam cruentisſimæ
pugna cōmitterentur ſæpeque altero
per vim deiecto alter Cathedram oc-
cupabat, res Romanæ eccleſiæ in ma
ximam perniciem deuenerant, nam
paruo annorum interuallo decem di
uerſorum meritorum viri, Petri ſe-
dem tenuerunt; Benedictus nonus
Syluester tertius Gregorius ſextus
Clemens ſecundus Damaſus ſecun-
dus Leononus Victor ſecundus ſte-
phanus nonus Benedictus decimus,
cui [inquiunt nonnulli] cùm fuiſſet
ſucceſsor Nicolaus ſecundus ponti-
fex maximæ prudentiæ, & ſanctitatis
vt tantis malis obuiaret anno ſalutis,
51. ſupra mileſimo in concilio Late
ranenſi ſacram legem dedit de ele-
ctione Romani Pōtificis, per ſacrum
ſenatum Romanæ Eccleſiæ cardina
lium per agendam eſse, quàm dein-
de in conſilio ſenenſi Alexander ter
tius, & in Lugdunenſi Gregorius de
cimus, & in Vienenſi Clemens quin
tus confirmarunt. Et Alexander
tertius in conſilio generali ſtatuit
vt ille demum canonice electus cen-
ſeretur.

ferretur in quem duę colegij partes consensissent. Ex quibus volunt nonnulli a tempore Nicolai secūdi Cardinales ius nedum eligendi summū Pontificem sed etiam de electione iudicandi libere nullo populi Romani expectato consensu acquisiuisse. Huius opinionis videtur Christophorus Marcellus lib. 1. sacrarum cęremoniarum capit. 2. Blondus apud Remundi Ruphū pro potestate pontificis, & Cardinalium lib. contra Mollineum. At vero existimo ego ab initio nascentis ecclesię Cardinales habuisse ius eligendi summum Pontificem, & Cardinales a. B. Petro institutos fuisse testis est Stephanus, vt habetur. 79. dist. cap. oportebat, & Thomas Vualdensis cap. 54. Arti. 3. lib. 2. Doct. Antiq. fidei, ex illo enim canone habetur, ex institutione Petri, & illius successorum eligendum esse in potificem vnum ex Cardinalibus ergo in Romana Ecclesia fuerunt Cardinales ab initio nascentis Ecclesię. Et fauet huic sententię quod dixit Christophorus Marcellus libr. 1. sacrorum cęremoniarum

cap.

cap. 2. Petrum scilicet, diuina inspiratione Senatum Romanæ Ecclesiæ instituisse cum quo omnia ardua Ecclesiæ explicaret, & cum clementem sibi successorem nominasset; Senatus nominationem illam admittere noluit. In contrarium tamen sunt multi ex doctoribus inter quos videtur Innocentius in capit. Cum te de re iudicata, & citatur à Paulo Burgasio parte sexta de irregularitatibus cap. de simonia videtur enim affirmare quod Cardinales ortum habuerint à Constantino Imperatore, & huic sententiæ subscripsit Oldradus consi. 63. nam in cap. Constantinus nil dicit Imperator de Cardinalibus, sed de clericis tantum, Alij vero sub Marcellino ortos fuisse prædicant. Sunt vero alij qui Cardinales multo in Ecclesia antiquiores putant aiuntque sub Pontiano ortum traxisse. Pontianus autem, vt affirmat Platina fuit Anno Domini 45. supra ducentesimum. Claudius autem Parisiensis in suo tractatu de origine Cardinalatus affirmat Cardinales vices Apostolorum tenere, nam

(in-

(inquit) Apostoli possunt tripliciter considerari primo, vt principaliter Christo astiterunt ante eius ascensionem in quo quidem statu omnes partes fuerunt, neque Petrus eis præerat sed omnes erant simplices sacerdotes. Secundo Apostoli Christi astiterunt Petro tanquam primo pastori ante Apostolorum diuisionem, & separationem ab ipso Petro in quo quidem statu Petrus præerat in nouo testamento post Christum Dominum, in hoc autem duplici statu Cardinales Apostolos repræsentāt in hocque assistunt Papę qui est Christi vicarius, & Petri successor. Tertio mō considerari possunt Apostoli nempe, vt separati, & in orbem terrarum dispersi, & sic Apostoli nō successerunt Cardlnales sed Episcopi, vt habetur io capit. In nouo distinct. 21. & apud vrbanus Papā in c. videntes. 12. quæst. 1. hanc considerationem fecit etiam Ioan Turrecremata 2. quæst. 7. c. Quemquā nu. 5. & in cap. In nomine domini distin. 23. art. 2. & Antoninus 3. parti. 21. cap. 2. & Aug. de Ancona libr. de potesta-

te Papæ quæſt.5.arti.1. & Ludo. Roman.conſi.vlti.& Antonius paganus lib. de iuriſdictione epiſcoporum Veruntamen horum virorum conſideratio præter id quod à Sotto 4.ſen. diſt.24.quæſt.2. Arti.4.deridetur, mihi quoq; non probatur, nam Cardinales dicebantur Clerici Romanæ ecclesię vnde erant ſimplices ſacerdodotes & diaconi,non quidem ſine honore & Pōpa vt credidit Paulus Borgaſius parte ſexta de irregularitatibus cap.de ſimonia,ſed in ſumma veneratione quia vt colligitˉ ex concilio Meldenſi capit.54. Cardinales dicti ſunt à titulis Cardinalibus & primis, & eos in honore fuiſſe colligitur ex capi.ſi quis Papa diſt.79. quo in loco electores Papæ honore priuantur ſi Papa ſuperſtite pro Romano pontificatu cuipiam quolibetmodo fauorem præſtiterit & ibidem in cap. Conſtantinus decernitur clericos Romanæ ecclesiæ eo dignos eſſe honore quo ſenatores Imperij honorantur, ſi igitur Cardinales, vt tales erāt ſimplices ſacerdotes & diaconi, conſequens ſit quod potiùs ſucceſſerint ſeptua-

ptuaginta quam Apostolis. Preterea in cap. Per venerabilem qui filij sint legitimi summus Pontifex attestatur Cardinales leuiticis sacerdotibus suc cessisse quomodo ergo Apostolis suc cesserunt & ab initio nascentis eccle siæ non fuerunt? & Stephanus Papa dist. 79 cap. Oportebat testatum reli quit à S. Petro institutum fuisse vt vnus ex Cardinalib. in summũ Pon tificem eligeretur, sed Stephanus iste fuit anno domini 61. supra. 206. Silue ster autem fuit circa annum domini 315 & sic detegitur error illorum qui dicunt Cardinales sub Siluestro & Constantino cepisse. Et falsum esse ex ipsimo in edicto Constantini nil de Cardinalib. dici, clerici enim ibi no minati nil aliud sunt quam quos nũc Cardinales vocamus, nam quamuis etiam ante Siluestrũ à titulis primis & ab ecclesia Romana, quę dicitca put & cardo diuina disponente gra tia vt habetin c. Sacrosancta dist. 22. dicerentur Cardinales crebrius ta men clerici Romanæ ecclesiæ nuncu pabantur. Et nõ solũ clerici & Car dinales sed etiam filij ecclesiæ Ro-

manæ

manæ dicebantur vt habetur in capi. si quis ex &c. in cap. nullus dist. 79. & huius rei testimonium haberi potest quia Siluester vt habetur 2. quæ. 5. c. Præsul & ante Siluestrum Stephanus Papa in cap. oportebat dist. 79. vocat eos Cardinales. Sottus tamen quarta sent. dist. 24. quæst. 2. art. 4. dubitat an in capi. Præsul nomen Cardinalis verè significet Cardinalē an potiùs significet principalem, nam illic Papa pluris estimat episcopum quem nisi in septuaginta duob. testibus damnari non permittit quam præsbiterum Cardinalem, quem in quinquaginta quatuor condemnandum censet. Sed istud Sotti argumentum ad modum est leue nam cum episcopus ratione ordinis & dignitatis sit maior Cardinali vt Cardinalis est, non inconuenit secundum iura antiqua summum Pontificem plus episcopū quam Cardinalem estimasse, & hac fortaßis rōne si præsbyteri Romani qui in concilio Lateranensi sub Gregorio 2. post episcopos subscripserūt sunt qui nunc Cardinales dicuntur post episcopos subscripserūt. Et multi-

tò minus verum est ortos fuisse sub Marcello, qui fuit anno trecentesimo quarto, an vero originem abuerint à Pontiano qui fuit anno ducentesimo trigesimo dubitatur à quibusdam sed qua ratione in huiusmodi inciderint dubitationem mihi satis non est manifestum cum Stephani testimonium sit omni & quacunq; ratione vel authoritate maius. Dicerē igitur Cardinales à Petro institutos fuisse & Cardinales aliqñ, clericos Romanæ ecclesiæ cui seruiunt aliqñ do consiliarios vt 12.quæst.2.capi. ecclesiastici s & 16.quæst.1.cap. In parrochia vocatos fuisse, & quos canones vocarunt consiliarios in capi. fundamenta in 6.de electione vocātur Cardinales & propterea in hi non probatur opinio, Dominici Sotto qui loco citato existimat in concilio Niceno & synodis Constantinopolitanis vsque ad sextam sub Nicolao secundo non fuisse Cardinales, nam quamuis non legatur hoc nomen Cardinalis, qui tñ ibi clerici Romanæ ecclesię dicebantur nūc Cardinales vocanr̄. Et quòd non sit res noua satis colligitur

ex cap. In nomine domini quod ab hinc quingẽtis annis, & plùs factum fuit,& in illo cap. appellantur cardinales non tanquam res noua sed longe vetustior. Horum necessitas inde ostenditur quia Christus regimen in ecclesia sua constituit monarchicum cùm consilio sapientum at isti sapientes Papæ consiliarij episcopi nõ sunt quia oportet eos à Papa abesse, residere enim oportet, vt supra diximus, cardinales ergo necessum fuit instituere qui essent Papæ senatores, & consiliaris. Hugo etiam lib. 2. de sacramentis assignat causam cur oportebat cardinales instituere quia, [inquit] sedes Apostolica cunctis in orbe terrarum præfertur ecclesiis atque cùm super se Metropolitanum habere non possit cardinales Metropolitani officio funguntur, qui videlicet electum pontificem ad Apostolis culminis apicem prouehunt. Et hoc est quòd dixit Chrystophorus Marcellus lib. 1. sacrarum cæremoniarum cap. 2. Petrum scilicet ex in spiratione diuinæ senatum ecclesiæ Romanæ instituisse cum quo omnia ar-

dua

dua ecclesiæ expliceret. A principio ergo nascentis ecclesiæ Cardinales fuere illisque Petrus fuit stipatus quòd negabat Vuitclef. Sunt ergo cardinales in ecclesia Romana veluti senatores, vt dicit Hieron. lib.5.in Esaiam prophetam, & iuxta sententiam.D.Bernardi in epist.188.sunt tâ-quàm Aaron,& Vr, quorum interrerat determinare,& iudicare iurgia lites, & contentiones, vnde & Paulus Burgasius loco citato retulit iuxta quorundam opinionem cardinales successisse sacerdotibus Leuitici generis quorum erat litigia determinare, & his munus dedit Innocentius c.Per venerabilem qui filii sint legitimi,& Ioan.Turrecremata c.Quamquàm 2.quæst.7.num.4. Antiquitus autem cardinales dicebantur clerici Romanæ ecclesiæ vt probat Thomas Vualdensis loco citato auctoritate. D.Aug.non omnes tamen clerici dicebantur Romanæ ecclesiæ clerici sed illi solummodo qui primi erant inter alios vnde, & D. Aug. lib.1.de baptismo contra Donatistas cap. 6. vocat præsbyteros grandioris partis

sardina-

Cardinales &(inquit) Donatistas ad similitudinem catholicorum constituisse Cardinales, & Leo nonus in episto.adversus Michaelem, & Leonem c.32.reddens rationem cur clerici Romanæ ecclesiæ Cardinales diceterentur(inquit) ideo Cardinales dici quia vicinius cardini illi adherent quo cætera mouentur nempe summi pontifici & Ioan. Turre cremata 2.q. 7.dicit quòd triplici de causa clerici Romanæ ecclesiæ Cardinales dicti sunt primo quidem à Romana ecclesia cui seruiunt quæ vt(inquit) Anclетus in c. Sacro sancta dist. 22.caput & cardo est omnium ecclesiarum. Secundo quia sicut cardine hostium aperitur,ut habetur prouer.c.25. ita dominorum Cardinalium consilio, & assensu summus pontifex regit dispónit atque gubernat vniuersalem ecclesiam,ac demum dicuntur Cardinales hoc est principales, vt habetur 7. q.1.c.pastoralis,& 21.q.1.cap. Relatio, sunt enim principales in ecclesia, & eorum consilio,& regimine tota ecclesia vniuersaliter disponitur,& gubernatur,& Innocentius, in ca. Cum

te exponit cap. ecclesia habet senatum de Romana, quæ habet senatum Cardinalium. Præterea certum est Romanæ ecclesię clericos eos dictos fuisse qui titulis præerant sed tituli præeminentium quandam habebant vt colligi potest ex concilio meldensi cap.54. non ergo clerici omnes in Romana ecclesia clerici Romanæ ecclesiæ dicebantur sed solummodo illi, qui erant ob titulum sommo pontifici cæteris viciniores, & confirmatur, quia Greg. lib.2. Regist. epist.13. scribens Terracine ecclesię dicit se illi instituisse Agnelum, in Cardinalem Sacerdotem, cum igitur Gregorius vocet Episcopum Cardinalem Sacerdotem existimo quoq; non quoscunque clericos Romanæ ecclesiæ, sed eos solummodo qui titulis præsidebant Cardinales vocatos fuisse, & propterea 7. quæst.1. cap. pastoralis appellat Ioan. squilitanæ ecclesiæ episcopum Cardinalem, & in hac interpretatione veniunt nonulli apud Paulum Burgasium loco citato, & Host. & Ioan. Andrea in cap. Dilectus in.i. de præbendis dicunt nullam esse dignita-

gnitatem ecclesiasticam post Papatum maiorem Cardinalatu. Ex quibus omnibus colligitur ab initio nascentis ecclesiæ,& à B. Petro institutos fuisse Cardinales,ut essent Senatores, & electores summi pontificis, quod etiam confirmauit Ioan. Turre cremata.2.quæst.7.capitu. quamquam nume.4.& huic opinioni fauet opinio illorum,qui dicunt,quod & si Petrus nominauit Clementem nihilominus clerici Romanæ ecclesię nõ acquieuerunt nominationi factæ per Petrum si ergo non acquieuerunt & alium instituerunt profecto habebãt ius eligendi. Vnde conuincitur falsa illorum opinio qui affirmant ad episcopos spectare ius eligendi summum Pontificem, & Cardinales in huiusmodi electionem, non habere nisi ius delegatum,nam si conuincitur quod à B.Petro sunt instituti Senatores Romani pontificis, & illius consultores quomode habent ius eligendi summum pontificem ab episcopis? Sed enim nihil est in ecclesia Dei excepto Papatu maius Cardinalicia dignitate quomodo eorum

non erit ordinaria potestate eligere summum pontificem? Nonne procerum est regem eligere at Cardinales in Monarchia ecclesiastica proceres sunt nam assumpti sunt ut sint fratres Papæ, & principes orbis terrarum illorum ergo erit eligere summum pontificem. Præterea si episcoporum esset eligere summum pontificem illorum quoque esset ipsum intronizare ac per consequens omnes episcopi simul esse sunt veluti Papæ Metropolitani, & Papa cum sit supra omnes ecclesias, vt dicit vgo loco citato, non habet Metropolitanum ergo necessum fuit instituere senatum habentẽ ius eligendi, & intronizandi summum pontificem. Prætterea existimandum, est dominum nostrum optimum instituisse in ecclesia sua regimen, sed omnes bene institutæ Respub. non solum habent vniuersalem senatum, sed etiam paucorum ergo, & Romana ecclesia caput omnium ecclesiarum necessum est habere non solum senatum vniuersalem ex omni mundi parte, vt est senatus episcoporum, sed etiam oportet habere

bere

bere senatum particularem, & paucorum. Præterea quemadmodum si alicuius ecclesiæ capitulum haberet ius eligendi suum episcopum, non esset tamen dicendum quod supra suum esset episcopum: at si episcopus ab alio sibi non subiecto eligeretur fortassis dici posset ab illo pendere, ita si summus pontifex à suis eligitur clericis nulli dubium, est quod ab illis non pendet at si ab episcopis eligeretur,& intronizaretur confirmareturque profecto dubitari posset num ab illis aliquo modo dependeret.

Præterea Ioan. Turre cremata 2.q.7. cap. quemquam hoc discrimen ponit inter auctoritatem episcopalem, & Cardinalitiam, quod episcopi asumpti sunt in partem solicitudinis vnius diœcesis at Cardinales in partem solicitudinis totius uniuersi, si ergo episcopi asumpti sunt in partem solicitudinis vnius diœcesis, ergo episcoporum, non erit agere,& tractare de his quæ pertinent ad vniuersalem curam nisi sint à summo pontifice speciali mandato vocati, quia non sunt vocati nisi in partem solicitudinis hu-

ius diœcesis, sed eligere summum pō tificem est res ad vniuersum orbem spectans, & ad huiusmodi munera obeunda vocati sunt Cardinales, ut ab illorum institutione satis patet ergo Cardinalium erit iure ordinario eligere summum pontificem. Et confirmatur quia Aug. 2. q. 7. cap. Quamquam dicit Hieronymum, non episcopum esse maiorem Aug. Episcopo quod equidem intelligendum est ratione Cardinalitiæ dignitatis vnde & Papa in Cardinalium creatione vt retulit Antoninus 3. par. tit. 21. c. 1. dicit: Estote fratres mei, & principes mundi & hinc colligitur falsum esse quod nonnulli dicunt Hieron. scilicet, non fuisse Cardinalem: Et propterea laudare non possum Archiepiscopum 3. parte tit. 21. capit. 2. §. 9. qui dubitans quomodo Cardinales summum eligant Pontificem, nam ex ipsa electione videntur summo pontifice maiores quemadmodum, & summus pontifex quia episcopos cōstituit videtur illis maior. Huic dubitationi respondendo dicit quod Papa potest dupliciter considerari vno

modo

modo quo ad personam alio modo quo ad dignitatem, hoc secundo modo non eligitur Papa, à cardinalibus sed solum primo modo, & propterea non sunt maiores Papa. At vero dicat mihi, nonne etiam, & episcopi hoc modo à summo eliguntur pontifice? Cur ergo illis maior dicitur summus pontifex non autem cardinales summo pontifice? Dicerem igitur ego ꝙ aliud est loqui de electione facta, à summo pontifice, & aliud de electione facta à capitulo vel cardinalibus, cum enim summus pontifex eligat episcopos in partem solicitudinis necessum est assumptos electosq; minores esse eligente quemadmodum etiã cùm princeps assumit ministros eo ipso intelligũtur principe minores quia assumpti sunt in partem solicitudinis, eligitur, & cardinales quia non assumunt Petrum in Pontificem in partem solicitudinis sed, vt sit princeps, & caput, & totius Reipub. curam gerat hac ratione nequeunt cardinales pontifice maiores dici. Et quòd cardinales ex Petri institutione eligãt summum pontificem inde patet quia, vt

 dixi;

diximus in consilio Lateranensi cardinales creant, & eligunt Leonem decimum episcopis in consilio congregatis non reclamantibus. Sed dices si cardinales habent à Petro ius eligendi summum pontificem cur ergo consilium Pisanum creat Alexandrũ quintum, & consilium Constantiense creat Martinum quintum? Abbas in c. Licet de electione retulit in consilio Pisano, & Constantiense multum disputatum fuisse ad quos de iure spectaret electio Papæ conueniebantq; omnes de iure ad cardinales spectare quandocunq; ecclesia Papa caret vel per mortem vel per resignationem at cum est sine Papa per priuationem factam in cõsilio, & per consilium tunc ad consilium ius eligendi Pontificem dicebant spectare. Huius opinionis videtur Abbas loco citato Barbatius in c. de translatione de officio legati Ioan. Gerson in tract. de potestate ecclesiæ in vndecima consideratione, & Vgo famagustanus in parte 3. c. 3. idque probant per c. Si duo dist. 79. Veruntamen decipiuntur isti, si enim ius eligendi pontificem est indefinitæ tra-

ditum

ditum cardinalibus, vt citius ecclesiæ vniuersali prouideatur profecto dicendum est, etiam tempore schismatis in quo in consilio proceditur ad priuationem ius eligendi spectare ad cardinales, certum est enim quòd nulla alia de causa in Repub. bene instituta ex multis senatoribus pauci determinantur nisi, vt citius ad electionem procedatur, cùm igitur sint determinati cardinales ad electionem summi pontificis iuxta vestram sententiam, vt citius vniuersali ecclesiæ prouideatur, siue in consilio decesserit Papa vel resignauerit aut per priuationem fuerit depositus, certè ius eligendi spectabit ad cardinales nam maxima episcoporum multitudine citò succurri nequit necessitatibus ecclesiæ vniuersalis. Cùm igitur iuxta horum sententiam ius eligendi summum pontificem sit cardinalibus delegatum vt citius necessitatibus vniuersalis ecclesiæ succuratur quòd cõmodius fit paucioribus quàm multis, dicere oportet etiam consilio congregato ius eligendi summum pontificẽ ad episcopos non spectare sed ad car-

 dinales,

dinales. Referunt quoq; Imperatores Carolus, & Ludouicus c. Sacroru m canonum dist. 63. esse sacrorum canonum, vt episcopus eligatur à suo clero ergo erit cardinalium eligere summum pōtificem. Vnde & Onuphrius lib. de pontificis, & cardinalium creatione recenset præfatos summos pontifices à cardinalibus electos fuisse, hoc idem recēset Platina in vita Alex. quinti. Et quàmuis Martinus quintus sit creatis non solum à cardinalibus sed etiam ab adiunctis nonnullis ex omnibus rōnibus episcopis, nō est tñ dicendū ius eligendi nō ordinariæ expectare ad cardinales sed potius cum cardinales viderēt esse in ecclesia Dei schisma, & tumultus esset opinionum de iure eligendi summum pōtificem in consilio, ne; dum vellent suum defendere ius, ecclesiæ obessent, voluerunt potius pro illa vice secum habere episcopos ex omni natione quàm per seipsos pontificē eligere. Vel fortassis id factum est approbātibus cardinalibus, vt scilicet ex omni natione testes haberent se canonice Papā elegisse. Nec c. Si duo, probat ꝙ intendunt

dunt aduersarii nã, vt dicit Ioan. Turrecrem. capitulum illud duos tangit casus in quibus succurendum est ecclesiæ in schismate, primus casus est, cùm duo contra Ius electi sunt, & de illorum iure nulla habetur certitudo & neuter illorum est idoneus, tunc enim nullus illorum est admittendus, sed tertius est eligendas. Vel etiam si alter illorum esset idoneus sed magnum esset schisma si maneret. Secundus casus est quando duo sunt electi, & dubium sit inter contendentes qui sit vere electus, tunc datur remedium veniendi ad nouã electionem, & qui in noua electione à maiori parte vniuersitatis fuerit electus pro vero, & legitimo Papa habeatur sed vniuersitas illa non significat consilium, sed vniuersitatem ad quam de iure ordinario spectat electis pontificis.

Cap. 9. in quo determinatur an summus pontifex poßit sibi succeßorem nominare, & eligere.

AD secundam dubitationem an scilicet summis pontifex posśit nominare, & eligere successorem, di-

cunt nonnulli quòd non, nam nec Petrus elegit clementem sed solummodo nominauit, vt clerici Romanæ ecclesiæ scirent quem pro tali cura probaret optimum. His fauet. D. Augu. Tom. 2. vbi recenset summorum pontificum Romanorum successionem; Petri successorem facit linum, & lini Clementem, quibus ad stipulatur glossa 8. quæst. 1. c. si Petrus, & Ioan. Turrecremata ibidem. Sed his aduersatur Ioan. Papa huius nominis tertius in præfato cap. quo in loco summus pontifex dicit; Petrum sibi Linum, & Cletum asciuisse eis tñ auctoritatē pōtificii aut soluēdi vel ligādi normā nō tradidisse sed successui suo Clemēti qui sedem Apostolicam post eū, & potestatē pontificalē tradēte sibi D. Petro tenere promeruit. Hiero. quoq; lib. de scriptoribus ecclesiasticis retulit multos latinorū dixisse clemētē esse secundum à B. Petro inter pōtifices Romanos, & lib. 1. de virginitate contra Iouinianū facit clemētē Petri successorē, & in lib. de gestis Romanorum pontificum ex Damaso c. de clemente dicit: Hic ex præcepto

B. Petri

B. Petri suscepit ecclesiæ pontificatum gubernandum sicut ei fuerat à Domino Iesu Christo cathedra tradita vel commissa, & in commentariis in Esaiam prophetam cap. 52. hoc idem probat, & Clemens in Epist. ad Iacobum fratrem domini, & libro 7. const. Apostolicarum c. 45. hanc eandem confirmat sententiam & his omnibus manus dedit Molonus quidã Historicus apud Paulum Burgasium parte sexta de irregularitate c. De Symonia. Nec mihi fit probabile quod glossa, & alii dicunt loco citato, Clementem, s. pontificatum resignasse aut certe clericos Romanę ecclesiæ factum Petri, non probasse, qui. n. fieri poterat ut tanti viri factum & cõsilium non probarent aut quod Clemens pontificatũ resignaret aut quod clerici non admitterent? Si. n. adhuc viuente Petro illi. à Petro cathedra tradita fuerat sicut & illi a dño q. o electioni de se factæ aut nõ cõsensit aut post Petri mortẽ facti pœnituit? Huic doctrinæ manus dedere. Vgo & Io. Turrecremata dis. 79. c. Si tran situs, at dices. D. Aug. loco citato Cle

mentē hinc succeſſorē feciſſe qūo er
go facimus nos Clementē Petri ſuc-
ceſſorem immediatum? Dico id eue
nire quia Petrus coadiutores ſibi aſ-
ſciuit linum & ecletum ut dicit Ioa.
tertius ante mille annos nam cum ne
ceſſe eſſet vt Roma aliquādo Petrus
abeſſet & vrbs ſine epiſcopo eſſe nō
poſſet vt dixit Epiphanius lib.1.tom.
2.hæreſi 27.coadiutores ſibi aſciuit li
num & eletum ſed linus extremum
diem concludens viuente adhuc Pe-
tro eletus in officio vici Papæ ſucce-
dit vna cum Clemente & in inſtan-
te paſſione Petri ordinatur Clemens
in epiſcopum Romæ ac proinde di-
citur ſucceſsiſſe Lino & Clero. Eſt
ergo Clemens Papa primus à B. Pe-
tro & ſucceſsor lini & Clete in vice
Papatu.& ſic etiam intelligendus ve
nit Ignatius in epiſt.ad Mariam Zar
benſem cum dicit; Cum eeſses Ro-
mæ apud Papam Linum cui nunc
ſucceſsit Clemens; fuit enim illa Ro
mæ apud Papā Linum hoc eſt, apud
vice Papam & vicarium papæ nam
adhnc Petrus viuebat & pontifica-
tum non reſignauerat & Lino ſuc-
ceſsit

cessit. Clemens in vice papatu. Quis vero successor fuerit Clementis & quamobrem hallucinetur Eusebius in Chronicis non est præsentis negotij sat enim est probasse Petro Clementem vsq; ad mortem successisse. Verissima ergo est sententiam quod Petrus nominauerit & elegerit sibi successorem quod etiam ostendunt verba d. Petri à clemente relata in episto. ad Iacobum fratrem domini. Audite[inquit Petrus] me & fratres & conserui mei quoniam sicut edoctus sum ab eo qui me misit, aliosdies mortis meę instat; Clemētē hūc episcopū vobis ordino cui soli meæ prædicationis & doctrinæ Cathedrā trado, sed quæso cur ei reuelauerat Xp̄s diem mortis, si non vt sibi de successore prouideret? Veruntamen id in legem trahendum non est, nam cum pontificatus Romanæ ecclesiæ fuerit in Aaron præfiguratur vt dixit Isidorus libr.2. de origine officiorum capi.5. & retulit Thomas Vualdensis cap.30. artic.3.libr.2. doct. Antiq.fidei, quod etiam confirmat d. Aug.quæst.42.in lib.num. Vt

ergo

ergo in veteri testamento Deus non solum Aaron sed & filios illius sacerdotio ornauit & his nondum contentus de successione quoq; est solicitus vt patet Exod.cap.28.29.quo in loco Aaron & filij eius instituuntur sacerdotes & in lib. Num.cap.20.solicitus est de successione in pontificatu, sic etiam in nouo testamento figuræ veritas respondet, Christus enim sacerdotium instituens secundum ordinem Melchisedech primo Petrum instituit & his non est contentus sed moriturus Petrus exuit se summi põtificis potestate in veste Aaronica figurata nam velamen potestatem significat vt docet d. Hieron. in priori ad Corinth.cap.11. & illam Clementi tradidit. Et in hac re errauit Antonius Paganus lib.de iurisdict.episcoporum qui contra sacram scripturã & communem omnium opinionum credidit & affirmauit in veteri lege Aaron non fuisse summum sacerdotem & pontificem, sed quod Moyses fuerit summus sacerdos & episcopus cõtendit probare. Dicamus ergo Petrum instituisse Clementẽ non hac

qui-

quidem ratione vt legem faceret, aut vt ius successoribus suis eligendi & successorem instituendi daret, sed vt adimpleret figuram successionē quoque pontificum æque à Deo institutam esse sicut & pontificatus vt ostenderet, & demum ne quis argueret potestatem pontificiam quam cum illo administrarunt Linus Cletus & Clemens esse communitati traditā sed vni soli. Vnde & Ioan. Turre cremata apud Gratianum dist. 79. capi. Si transitus Papæ affirmat summum pontificem non posse sibi successorem instituere & cap. si transitus. oppositum non dicit, potest enim pontifex dum viuit de sui successore deliberare de concilio fratrum illius; quomodo scilicet sit eligēdus & quo modo non, at instituere nullo modo potest. Cum igitur Cardinales summum pontificem eligant vt clerici Romanæ ecclesiæ & non vt episcoporum procuratores consequens fit quod si decedrent omnes Cardinales electio Papę non spectaret ad episcopos sed ad clericos Romanæ ecclesiæ, & in hac re errauit Augu. de

Anco-

Ancona & archiepiscopus. 3. par. c. 2. §. 6. qui dixerunt tutius esse in hoc casu cōgregare conciliū ex vniuerso orbe, q̄ sententiā confirmabat Præpositis Cardinalis distin. 22. c. In nomine dn̄i, nam si hæc vera forent, fieret consequens Cardinales summū eligere pontificem vt ep̄orum procuratores quod improbauimus? Ex quibus omnibus satis manifestum redditur quam nimium sectarij & hæretici euangelio & veritati aduersentur, cum enim non sint ecclesiæ ministri. nec à Deo vocati tamquam Aaron sese nihilominus ad dogmata fidei explicanda tamq̄ iudices intromittunt, & confessio Augustana arti. 14. hos reprehendit dum de ordine ecclesiastico docet, quod nemo debeat in ecclesia publice docere aut sacramēta ministrare nisi rite vocatus. Aiunt nihilominus se rite vocatos esse, quia ecclesia semper extraordinarijs indiguit ministris, veluti præter Apostolos rerū ecclesiasticarum ordinarios ministros in primitiua ecclesia habuit euāgelistas sic in p̄sentiarū nūc nouis & extraordinarijs ministris vtit Deus ad il-

ad illã ab Antichrifti defectione eua
candã. At vero decipiuntur & Mani
cheum immitratur qui vt retulit D.
Aug. fcribebat, Manicheus Chrifti
Apoftolus cui rñdit, nego te effe Apo
ftolũ Chrifti, oftendant queſo vnde a
Deo fint cõftituti ecclefię miniftri ex
traordinariis certe id oñdere nõ pñt
at nos bene vniuerfo orbi palã face-
re poſsumus eos nullo mõ extraordi
narios miniftros à Deo conftitutos
eſſe, quia quot quot à Deo extraordi
narie ad populũ docẽdũ miſſi fuerũt
oẽs extraordinarium & fufficiens te-
ftimonium habuerunt quod à Deo
eſſent miſſi, mofes quidẽ cæteriqꝫ
prophetæ qui prophetauerũt uſq; ad
Chrifti aduentũ hoc teſtimoniũ ha-
buerũt. Moyfes.n.dixit mihi non cre
dent attulit ſigna id fimiliter fecerũt
alii prophetæ. Io. Bapt. non fine mira
culo oritũ & circuncidıtur & uita eius
in maxima fuit admiratione, chriſtus
ut oſtenderet ſe à Deo miſsum eſſe
extraordinario, utitur miraculorũ te-
ſtimonio, quod & ſuis cõtulit Apo-
ſtolis, unã Chriſtus de ſe ipſo loquens
dixit apud Ioan.c.15. ſi non veniſsem

&

& loquutus eis nō fuissem peccatum non haberent nunc autē excusationē non habent,& reddens rationem dixit; si non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit peccatum non haberent: Et de Apostolis dicitur: Illi autem profecti prædicauerunt,domino confirmante sequentibus signis. Aiunt nihilominus testimonium habere extraordinarium,quia vt illi à Deo missi in sinagoga persequuti sunt à sinagoga ira,& ipsi ab ecclesia Romana persequuntur, à paruo quoq; temporis interuallo longe lateq; sunt diffusi, quod vtiq: signum est eos à Deo missos ad ecclesiam ab antichristi defectione reuocandam. Sed hæc nihil sunt,vt probent se à Deo missos,quia & si à Deo missi in antiqua sinagoga sint persequuti id tamen non est factum ab omni sinagoga sed solūmodo ab idolatris regibus, & psequuti, in sinagoga schisma non fecerunt, at sectarij ab ecclesia requisiti.de signo illorū extraordinariæ legationis schisma fecerunt in ecclesia Dei,quod vtique ab illis omnē tollit fidem, vt patet 3.Reg.lib.c.22.vbi cum rex Israel circi-

circiter quandringentos cõgregasset falsos prophetas, Iosaphat illis non adhibuit fidẽ, quia schisma fecerant in sinagoga. Adde etiam Arrium Photinum Sabellium, cæterasq; illius farinæ dracones ecclesiã persequutos fuisse, & pessundasse, & tamen non erant nec veri Apostoli nec extraordinariæ à Deo missi. Præterea hæresis Arriana, vt fulgur vbique diffusa est, at nunquid ideo Arrius erat legitimus euangelij minister? Amplius si sicarij isti extraordinariam habent legationem verbi Dei ad ecclesiam ab antichristi defectione reuocandã quomodo verum est quod ait Apos. Ecclesiam scilicet esse columnam, & fundamentum veritatis? si enim est columna veritatis quomodo dcñ cere potest? Et si Christus dixit: Et portę inferi non præualebunt aduersus eam quomodo ad antichristũ inclinat, & à Christo recedit? Et si à Christo non recedit, & ab illo deficere non potest quomodo audent dicere se hac de causa extraordinarie à Deo missos esse ad reuocandam ab antichristi defectione ecclesiam? Præ

terea;

terea; si reuocant ecclesiam ab antichristi defectione ad quid reuocant, ad Apostolos ne, an ad lutherum cal uinum, & alios sectarios? Ad Apostolos eam reuocare dicere non possunt quia illorum doctrinam in Apostolos resoluere non possunt, & hanc præsertim verbi Dei extraordinariā legationem, quia vt clemens Romanus retulit lib. 4. regog. Petrus Apost. cauit vt nulli doctorum crederent, nisi ei, qui Iacobi fratris domini ex Ierusalem detulerit testimonium vel eius quicũq; post ipsum fuerit, at isti sectarij ne dicam sicarij, & Apostate nullum habent signum quod eorum legatio sit à Deo. Ac demum Paulus Apost. extraordinarius Apostolus à Deo electus, & doctus vt ipse testatum reliquit ad Galat. c. 1. & 2. sed illius doctrina non fuit doctrinæ Procerum, & patrum ecclesiæ conttaria sed omnino similis at vos proceribus & ecclesiæ patribus contradicitis, & auersamini, ergo vestra legatio nõ est à Deo Præterea Paulus vt patet loco citato cõtulit euangelium suum cum apostoli, & vniuersa ecclesia per Apostolos

ſtolos repreſentata at vos nullo modo doctrinam veſtram ad lydium cõciliorum lapidē conferre vultis, quod aduerſatur. D. Paulo dicenti ad Galath. quod poſt annos. 14. ex Dei reuelatione aſcendit Ieruſalē hoc eſt ex Dei præcepto ad conferendum euangelium ergo non habetis hanc extraordinariam legationem à Deo. Præterea conſtituti Apoſtoli à Christo extraordinarij legati ad reuocandam gentilitatem ab Idolatria ſimbolum habebant, at vos nedum vobis ipſis ad inuicem ſed etiam vnus ſibi aduerſatur legationem ergo non habetis extraordinariam. Præterea Paulus à Deo immediate electus ex Dei nihilominus ordinatione, & præcepto ſubijcitur ordinario iudici, vt patet Act. c. 13. ſegregate mihi Paulum & Barnabā ad opus ad quod aſsumpſi eos, demus ergo vobis à Deo electos vos eſse verbi Dei extraordinarios prædicatores, at nunquid præterea non tenemini vos ab ordinarijs verbi Dei iudicibus iudicari, & mitti? Hinc palam fit quam ſint parum memores ſui officij Epiſcopi

qui-

quidam qui concionatores nullo præmisso aut paruo examine ad concionandum admittunt, Paulus enim electus à Deo ex Dei Reuelatione hoc est præcepto diuino cogitur se iudici ordinario verbi Dei subijcere, & Episcopi audent nulla vigenti de causa prædicatores etiam inuitos ad prædicandum in eorum diœcesibus admittere? Id enim non nisi vrgenti de causa fieri debere existimarem. nam pastor ordinarius de ouibus ipse rationem redditurus est coram Deo. Verissima igitur sunt quæ ab initio diximus potestatē scilicet ecclesiasticam vniuersitati, aut optimatibus nō esse traditam sed Pont. maximo qui est Monarcha, & Episcopos assummit in partem solicitudinis, & Cardinales vt sint illi coadiutores ad vniuersum regendum.

FINIS.

Frater Dyonisius Cistagus de M.ᵗᵒ ordinis prædicatorum Inquisitor Taurini. &c.

